

**Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та
Південно-Східної Азії**

Лінгвістичні маркери тональності тексту китайських новин

Кваліфікаційна робота
*Освітнього ступеня «магістр»
зі спеціальності 035 – філологія,
освітня програма «Східна філологія
(китайська), західноєвропейська
мова та переклад»*
Андриєвича Андрія Володимировича

Науковий керівник:
*Кандидат філологічних наук,
асистент кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Козоріз Олександр Павлович*

Рецензент:
*Кандидат філологічних наук,
доцент кафедри мов і літератур
Далекого Сходу та Південно-Східної Азії
Вечоринська Тетяна Вікторівна*

*«Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
Мов і літератур Далекого Сходу та
Південно-Східної Азії
Протокол № 5 від 30.11.2022
Завідувач кафедри доц. Ісаєва Н.С.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ НОВИН .	6
1.1. Поняття «текст» і «дискурс» в лінгвістиці	6
1.2. Новинний дискурс.....	9
1.3. Співвідношення понять «експресивність», «емоційність», «тональність», «настрій» в площині новинного дискурсу.....	13
1.4. Категоризація дійсності за класами: позитивний/ нейтральний/ негативний.....	17
Висновки до розділу 1	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ МАРКЕРІВ ТОНАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ НОВИНОГО ДИСКУРСУ	26
2.1. Основні критерії відбору матеріалу дослідження	26
2.2. Методи аналізу лінгвістичних маркерів тональності тексту новинного дискурсу.....	31
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЛІНГВІСТИЧНИХ МАРКЕРІВ ТОНАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ НА МАТЕРІАЛІ КИТАЄМОВНИХ САЙТІВ НОВИН	47
3.1. Характеристика тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на лексичному рівні	47
3.2. Характеристика тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на синтаксичному рівні.....	57
3.3. Засоби експресивізації новинного дискурсу у перекладацькому аспекті	65
Висновки до розділу 3	73
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	80
ДОДАТКИ	88
Додаток А	89
Додаток Б.....	96

ВСТУП

Актуальність дослідження. Дискурс наразі є одним із найпопулярніших об'єктів лінгвістичного дослідження. Термін “дискурс” найчастіше ототожнюється з мовою у вживанні і служить для опису тексту у безпосередньому комунікативному контексті. Саме тому дискурсу належить важлива роль як у окремих науках, так і у різних напрямках лінгвістики, наприклад: у лінгвістиці тексту – для опису способу поєднання речень у єдине, зв'язне за змістом лінгвістичне ціле, яке є більше, ніж граматичне речення; у системній лінгвістиці – для зв'язку лінгвістичної організації дискурсу з окремими системними компонентами ситуативних типів; у психолінгвістиці – для визначення комунікативних стратегій, якими мовці користуються під час спілкування.

Одним із різновидів дискурсу є медіадискурс. Медіадискурс внаслідок поширеності та доступності сьогодні є одним з основних важелів впливу на свідомість населення, їх культуру, а відтак і мову. Невіддільним складником медіапростору є національний елемент, який відрізняється у представників різних мовних груп та відображає характерні особливості історії, культури та традицій певного народу.

Інформаційні матеріали у складі медіадискурсу відзначаються наявністю суттєвого впливу на аудиторію. Цей вплив формується в тому числі завдяки тональності відповідного матеріалу. За її допомогою автор медіатексту категоризує дійсність за кількома провідними класами: позитивні явища, нейтральні явища, негативні явища. Шляхом мовленнєвого впливу на аудиторію медіа створюють відповідним чином забарвлений образ події, що сприймається реципієнтом у певній тональності – позитивній, негативній чи нейтральній.

Через посилення глобалізаційних процесів та входження Китаю до когорти світових лідерів китаємовний медіатекст у площині аналізу функційності лінгвістичних маркерів тональності наразі є сферою інтересів

багатьох дослідників, адже результати є необхідними для більш глибокого розуміння китайського національного менталітету. Відтак, постає необхідність більш глибокого вивчення закономірностей використання лінгвістичних маркерів тональності у китаємовних текстах новинного дискурсу.

Мета дослідження: визначення функційності лінгвістичних маркерів тональності тексту китайських новин.

Поставлена мета передбачає необхідність вирішення таких **завдань дослідження:**

1. Визначити співвідношення понять «текст» і «дискурс» в лінгвістиці;
2. Охарактеризувати новинний дискурс;
3. Розглянути співвідношення понять «експресивність», «емоційність», «тональність», «настрій» в площині новинного дискурсу;
4. Виділити особливості категоризації дійсності за класами: позитивний/ нейтральний/ негативний;
5. Обрати основні критерії відбору матеріалу дослідження;
6. Обґрунтувати методи аналізу лінгвістичних маркерів тональності тексту новинного дискурсу;
7. Надати характеристику тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на лексичному рівні;
8. Здійснити характеристику тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на синтаксичному рівні;
9. Виокремити засоби експресивізації новинного дискурсу у перекладацькому аспекті.

Об'єкт дослідження: сучасний китаємовний новинний дискурс.

Предмет дослідження: функційність лінгвістичних маркерів тональності тексту китайських новин.

Для аналізу матеріалу в роботі використовувалися такі **методи дослідження:** метод суцільної вибірки – для відбору емпіричного матеріалу; компонентний аналіз – для виявлення в семантичній структурі емотивно-

прагматичної конотації; описовий метод; контекстуальний аналіз – для уточнення значення лексичної одиниці, що реалізується в конкретному контексті; кількісний аналіз – для виявлення тенденцій функціонування лінгвістичних маркерів тональності китаємовного новинного дискурсу; індуктивний метод – для систематизації та узагальнення проаналізованих лінгвістичних маркерів тональності китаємовного новинного дискурсу; описово-аналітичний метод – для узагальнення результатів дослідження, формулювання висновків та визначення перспектив подальших студій із цього питання.

Матеріалом дослідження слугували 350 слів-маркерів позитивної, нейтральної й негативної тональності повідомлення в текстах китаємовних новин. Усього було проаналізовано 500 новинних текстів.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що у роботі вперше здійснено спробу аналізу закономірностей функціонування лінгвістичних маркерів тональності китаємовного новинного дискурсу.

Теоретичне значення дослідження зумовлене його внеском у вивчення новинного дискурсу, а також встановленням потенціалу лінгвістичних маркерів тональності китаємовного новинного дискурсу.

Практичне значення роботи зумовлене можливістю використання її матеріалів у подальшому вивченні зазначеної проблематики.

Обсяг і структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ НОВИН

1.1. Поняття «текст» і «дискурс» в лінгвістиці

За всього різноманіття визначень у сучасній лінгвістиці вирізняється три основні підходи до вирішення термінологічної проблеми: утотоження понять текст і дискурс, повне розмежування понять за характеристикою статика об'єкта (текст) /динаміка комунікації (дискурс) і залучення тексту до поняття дискурсу. Розбіжності в підходах до визначення цих понять зумовлюються як історією становлення наукової галузі, об'єктом якої є текст, так і складністю, багатогранністю комунікативних одиниць вищої єдності.

У сучасній лінгвістиці використовують обидва терміни, що спричинило ряд активних дискусій із проблем тексту-дискурсу. Ці дискусії стимулюються прагненням дати вичерпне визначення поняттям, розмежувавши чи ототожнивши їх, а також чітко їх охарактеризувавши.

Деякі лінгвісти співвідносять поняття дискурсу з текстом. Інші дослідники розрізняють значення цих термінів за методологічною перспективою: текст – матеріальний продукт, дискурс – комунікативний процес.

За Р. Бограндом, “текст і дискурс мають однакову часову протяжність утому значенні, що походять від одного автора” [58]. Дослідник пропонує сім стандартів текстуальності, наявність яких є обов'язковою для перетворення тексту на комунікативний процес, тобто дискурс.

У гуманітарних науках дискурс розглядається як багатозначний феномен, для аналізу якого використовуються різноманітні підходи: прагматичний, етнографічний, когнітивний, критичний дискурсивний аналіз, наратологічний і функціональний.

Прагматичний підхід до аналізу дискурсу представлений у статті американської дослідниці Л. Гренобл “Discourse analysis”. В основі цього підходу лежить твердження про те, що мова використовується не лише для

опису світу, але й для виконання певних дій. Крім цього, Л. Гренобл зазначає, що прагматичний аналіз дискурсу може відігравати важливу роль у дослідженнях контексту, до складу якого входять ситуація спілкування, контекст (мовленнєвий контекст) і загальний соціокультурний контекст. Наприклад, вагоме значення цей підхід становить для вивчення контекстуальної зумовленості прагматичних функцій висловлювання [64].

Методика етнографічного підходу до аналізу дискурсу детально описана у статті С. Стемброука "What is meant by discourse analysis". За допомогою етнографічного підходу досліджуються вербальні і невербальні елементи як складові культури. С. Стемброук зазначає, що ключовим поняттям цього підходу є комунікативна компетенція як знання про правила комунікації в певній мовленнєвій спільноті. Цей термін поєднує як мовну, так і культурну компетенцію [70].

З точки зору когнітивного підходу дискурс аналізується Т. ван Дейком у статті "Discourse, context and cognition". Для Т. ван Дейка дискурс є складним когнітивним утворенням, аналіз якого потребує структур для репрезентації знань, покладених у дискурс або зумовлених дискурсом, а також структур для репрезентації його концептуальної організації [61].

Основним видом представлення знань Т. ван Дейк обирає модель ситуації, в основі якої лежать особисті знання учасників комунікації чи адресатів тексту. Ці особисті знання акумулюють попередній індивідуальний досвід, наміри та настанови, думки, почуття та емоції. Модель ситуації є когнітивною основою, що формується конкретною особистістю, яка створює текст, і враховується реципієнтом для розуміння тексту [61].

Критичний дискурсивний аналіз Н. Ферклага поєднує три підходи: 1. повний лінгвістичний аналіз тексту; 2. макросоціологічний аналіз соціальної практики; 3. мікросоціологічну, інтерпретаційну традицію соціології. Дослідник вважає, що для критичного дискурсивного аналізу слід використовувати міждисциплінарний підхід, що поєднує і текстовий, і соціальний аналіз. В основі підходу Н. Ферклага лежить визначення дискурсу

як важливої форми соціальної практики, яка не лише репрезентує, але й змінює знання, ідентичності і соціальні взаємовідношення [62].

Я. Іфверсен нарративний аналіз використовує для дослідження художнього дискурсу. Вивчення художнього дискурсу науковець базує на засадах дослідження соціолінгвістичної та культурної ситуацій, визначення комунікативної домінанти культурної і мовленнєвої діяльності та її художнього втілення, метакомунікативної та метамовної діяльності, структурних і лексичних особливостей організації дискурсу [67].

Т. Хуккін розглядає дискурс з погляду функціонального підходу. Науковець вважає, що під час аналізу дискурсу обов'язково слід враховувати такі елементи мови: контекст, до складу якого входять поле – соціальна дія (що саме відбувається), тенор – рольова структура (статус, ролі учасників), спосіб – символічна організація тексту, роль мовних засобів; семантику, що складається з трьох компонентів – ідеаційної семантики (змісту пропозиції), інтерперсональної семантики (висловлення ставлення до змісту пропозиції), текстуальної семантики (тематичної і рематичної структури), а також графічні, фонологічні, лексичні і граматичні аспекти [66].

Таким чином, у сучасній лінгвістиці існує значна кількість визначень поняття дискурсу. Це закономірно, адже відомо, що чим складніший об'єкт пізнання, тим більше він може мати ймовірних визначень. Жодна з дефініцій не охоплює усіх аспектів значення терміна, його походження і функціонування та потребує подальших практичних спостережень і теоретичних узагальнень. На основі аналізу опрацьованого матеріалу дискурс можна охарактеризувати як певне повідомлення різножанрової тематики з ознаками когерентності і когезії, єдністю змістових, тематичних і лінгвістичних компонентів, що подане в усній або письмовій формі у вигляді одного чи кількох висловлювань і вживається як у мовному, так і у позамовному контекстах.

Саме завдяки своєму всеосяжному характеру і здатності включати все нові й нові мовні факти термін «дискурс» і став парадигмальним. У зв'язку з

цим текст залишився словом звичайної мови, а дискурс став спеціальним терміном наук про людську духовність.

Отже, дискурс – це складне комунікативне явище, яке охоплює й соціальний контекст, що створює уявлення як про учасників комунікації, так і про процеси творення й сприйняття повідомлення. У широкому смислі слова дискурс є складною єдністю мовної форми, значення й дії, що можна охарактеризувати за допомогою розуміння комунікативної події чи комунікативного акту. Перевага такого розуміння полягає в тому, що дискурс не обмежується рамками конкретного мовного висловлювання, а саме межами тексту [11]. Під дискурсом також розуміють текст зв'язного мовлення, який складається з послідовності комунікативних одиниць мови, що переважають за обсягом просте речення, і перебувають у смисловому зв'язку, вираженому лінгвістичними засобами [12].

Під текстом розуміють переважно абстрактну, формальну конструкцію, під дискурсом – різні види її актуалізації, які розглядають під кутом зору ментальних процесів і у зв'язку з позалінгвальними факторами [2].

1.2. Новинний дискурс

Новинний дискурс є однією з найважливіших складових телевізійного дискурсу. Специфіку екстралінгвістичної ситуації новинного теледискурсу визначають кілька компонентів:

1) це комунікація за умов телевізійного часопростору, тобто необхідно враховувати особливості зазначеного мас-медійного каналу (технології, середовище, усна форма побутування мови, специфіка редагування тощо);

2) прямий ефір, що використовується для репортажів з місця події (standup, on location), та студійний запис, що використовується для показу дикторів новин (on station) [14].

С.Аллан виділяє кілька екстралінгвістичних факторів, що формують функції та моделюють у підсумку жанрові настанови теленовин:

1) новини як об'єкт політичної формації суспільства (функція формування ідеологічних пріоритетів влади);

2) новини як об'єкт маркетингу (аудиторія розглядається у своїй як споживач інформації, зокрема рекламної інформації, що супроводжує випуск новин, особливо у прайм-тайм);

3) новини як об'єкт громадської думки (інструмент формування суспільного діалогу, раціонально організованих дискусій щодо найбільш актуальних питань розвитку соціуму, тобто інструмент «публічності») [13].

У категоріях комунікативного аналізу мови текст новин може бути охарактеризований у параметрах «модальності факту» та віднесений до типу «фактивного висловлювання»: в його основі лежить «презумпція» відповідності дійсності. Когнітивно-комунікативними умовами «фактивного висловлювання» є такі чинники:

1) адресат вважає, що адресант має у своєму розпорядженні правильні відомості з цього питання;

2) адресат «безперечно довіряє щирості, правдивості» адресанта [8].

Новинна комунікативна установка полягає у гранично об'єктивному відображенні предметної ситуації. Специфіка інформаційних жанрів полягає у усуненні мовних сигналів суб'єктивності. Порівняно із пресою телевізійні новини можна розглядати як аналог новинної замітки, провідні особливості якої є такими:

1) стислість;

2) оперативність реагування на події;

3) відсутність стилістичних маркерів авторської оцінності;

4) новизна, тобто перевищення обсягу невідомого для аудиторії над відомим станом речей (у категоріях комунікативного членування синтаксису можна охарактеризувати цей критерій як обов'язкову актуалізацію реми і натомість теми) [12].

Таким чином, семантика «істинності», «достовірності» постає засадничою для висловлювання типу новин. Ця умова впливає на всі рівні

реалізації новини як тексту і як дискурсу, тобто в комунікативному просторі телевізійного спілкування ведучого та аудиторії.

Головна якість мовної поведінки телеведучого новин, що інспірована зазначеною семантикою, полягає в тому, що це тип ведучого (диктор), який має у своєму розпорядженні найменшу свободу вираження суб'єктивної оцінки читаного (за допомогою телесуфлера) тексту. Якщо, наприклад, інтерв'юер має можливість варіювати формулювання питань, ставити питання, що доповнюють і уточнюють, може так чи інакше – в силу інтерактивності жанру – вплинути на хід комунікації та генерування тексту співрозмовника; якщо ведучий розважальної передачі (ток-шоу, реаліті-шоу) наділений повноваженнями модерувати комунікацію і має проявляти креативність, суб'єктивну свободу оцінки; якщо репортер за законом жанру повинен актуалізувати ефект присутності, висловити вербально і невербально своє ставлення до предмета викладу, то ведучий теленовин не має права вторгтися в текст. Він повинен транслювати вивірений редакторами текст без будь-яких змін. Саме ця обмеженість комунікативної ролі дозволяє телеведучому акцентувати невербальні чи суто дискурсивні (фонологічні: інтонаційні, темпо-ритмічні) засоби реалізації свого мовного портрета.

Лексичний матеріал повідомлень новин може бути систематизований за кількома критеріями:

- 1) семантичний (тематика);
- 2) функціонально-стилістичний;
- 3) експресивно-стилістичний [19].

Семантична типологізація лексики відповідає тематичній рубрикації новин: бізнес, політика, суспільство, культура, технології, спорт, погода. Інформаційні жанри, які претендують на максимальну доступність та розуміння максимальною аудиторією, відрізняються селекцією лексики загальнозживаної мови.

Ранжування словникового складу однаково виключає використання вузькоспеціалізованої термінології (за винятком новин зі сфери науки та

технологій, де терміни пояснюються вербальним чи аудіовізуальним контекстом, або короткими уточненнями), та вульгаризмів, жаргонізмів, тобто маргінальної зниженої лексики. Повідомлення, що передають інформацію про специфічні сфери діяльності (фундаментальна наука, мистецтво, економіка), за рахунок усної манери подачі, великої кількості загальнолітературної лексики та простоти синтаксичних конструкцій набувають комунікативної переконливості.

Основні тенденції використання лексики в новинних телевізійних текстах такі:

- 1) переважання безоцінної загальноновживаної лексики;
- 2) наявність спеціальної лексики у популярних повідомленнях та метафоричної, експресивно-забарвленої лексики – у спеціалізованих рубриках (технології, наука, медицина);
- 3) розмаїття чисельної та топонімічної лексики характерно для повідомлень про погоду та спорт, що пов'язано з квантитативною домінантою в цій галузі семантики;
- 4) конвергенція функціональних стилів – офіційно-ділового, наукового, науково-популярного, публіцистичного, розважального;
- 5) для текстів про культуру та мистецтво характерним постає більш активне використання експресивної лексики або лексики з емотивною семантикою, ніж для інших повідомлень [10].

На граматичному рівні дискурс новинних текстів наділений такими особливостями:

- 1) кількісне переважання дієслів та іменників (що мотивовано установкою на відображення референційного значення при мінімізації участі конотативної семантики, що репрезентується прикметниками, прислівниками);
- 2) у використанні займенників домінує третя особа (настанова на об'єктивність);

3) у сфері дієслівних категорій домінує дійсний спосіб (настанова на фактуальність, елімінування форм суб'єктивної модальності);

4) збільшення числа прикметників та прислівників постає характерним для текстів із вищим емотивно-експресивним модусом (тексти про спорт, культуру та мистецтво), а також для репортажів (на відміну від нейтральної емотивності студійних новин) [9].

Синтаксичні особливості новин, що транслюються з телеекрана, можна вважати квінтесенцією дискурсу новин як такого, при цьому основні критерії синтаксису новинного тексту тут використовуються ще більш послідовно, ніж, наприклад, у пресі.

Отже, виходячи з вимог оперативності та точності, інформаційний дискурс прагне до елімінування всіх мовних засобів, що перешкоджають виконанню поставлених перед ним завдань. Повідомлення мають бути короткими і стислими, і це сприяє використанню простих речень, часто непоширених, проте майже завжди повних (невизначеність, недомовленість, суб'єктивна експресія, створювані неповними синтаксичними конструкціями, тут неприпустимі).

Таким чином, специфіка новинного телевізійного дискурсу полягає у збереженні помірно-консервативного стилю подачі матеріалу, в незалежному, об'єктивному характері інформації, хоча тенденції останнього десятиліття дозволяють говорити про конвергенцію розважального та інформаційного форматів в умовах розвитку інфотейнменту.

1.3. Співвідношення понять «експресивність», «емоційність», «тональність», «настрій» в площині новинного дискурсу

Експресивна лексика постійно поповнюється новими словами та лексико-семантичними варіантами, тобто ця лексика належить до активного лексичного шару.

Мовленнєва експресія — ознака медійного тексту, що передає думки та ідеї автора зі збільшеною інтенсивністю, виражає його внутрішній стан. У наслідок цього суттєво підсилюється емоційне навантаження висловлювання.

Експресивними мовними елементами є такі елементи, що є підсилено виразними самі собою, і ті, що є підсилювачами виразності, чинниками, здатними збільшувати виразність лінгвістичного знака (морфеми, способи творення слів, стилістичні прийоми тощо) [7].

Позитивні чи негативні емоції автора повідомлення, його ставлення та оцінка ситуацій, дій та іншого керують відбором мовних знаків у різних ситуаціях комунікації і створюють певну тональність, впливаючи на якість мовлення особистості та формування соціального, професійного тощо досвіду його співрозмовника [14]. Ефективними методами для здійснення досліджень суб'єктивного є сентимент-аналіз або аналіз тональності тексту, що є одним із завдань обробки природної мови.

Сентимент-аналіз має на меті «виявлення та вилучення суб'єктивного ставлення автора тексту до певної теми, подій тощо, та класифікувати цю суб'єктивну інформацію на позитивні, негативні чи нейтральні категорії» [13]. За допомогою сентимент-аналізу стає можливим дослідження середовища інформаційної взаємодії [13].

У сучасному мовознавстві метод сентимент-аналізу застосовують для виявлення тональності інформації на рівні слова, фрази, висловлення або цілого тексту. Тональність трактується ученими як, «усвідомлена (інтенціонально-вольова) або неусвідомлена (позаінтенціональна) емоційно-аксіологічна та змістовоінформативна організація мовного матеріалу (у його динамічному вияві), за допомогою якої адресант формує повідомлення, мовленнєвий акт певної ілюкції, що впливає на адресата, а іноді й на ситуацію спілкування» [11].

Тональність визначає ідейно-емоційний потенціал повідомлення, передає позицію автора та її емоційно-експресивний компонент. Тональність

складає авторську емоцію, мотивуючи до відбору мовних засобів для її експлікації.

Заголовок новини містить авторську інтенцію й його емоції, що є вмотивовані та скеровані на здійснення впливу на читача. Аналіз тональності містить суб'єкт тональності (хто висловив оцінку), об'єкт тональності (про кого або про що висловлена оцінка) і власне тональну оцінку (як оцінили).

Окремо варто виділити інтонаційні засоби, що служать для створення експресивності. Вони характерні для мови радіо- та теле- ЗМІ. Під інтонацією розуміється таке явище мовлення, що спостерігається в усному мовленні, за допомогою якого значеннєвий зміст речення, виражені в ньому предикативні відносини, комунікативне значення і модальність, а також лексичне наповнення і синтаксичний склад одержують своє конкретне вираження, визначаючись характером реальної або уявленої ситуації спілкування за допомогою мовлення або контекстом [11]. Як відзначають багато дослідників [7], інтонація підкреслює ступінь важливості й інформативності відрізків тексту стосовно його головної ідеї. Основними засобами інтонації є:

- ритм,
- темп,
- пауза,
- тон [7].

Ритм — це періодичне чергування різних по тривалості структурних одиниць, що створює упорядковану ритміко-мелодійну систему тексту [7]. Основа експресивності лежить у існуванні різноманітних ритмічних одиниць, у можливості варіювання у межах тексту самого ритму – заміни одного його виду на інший, наприклад, плавного на неплавний, монотонного на уриваний, у заміні швидкого ритму на повільний.

Темп відіграє важливу роль поряд з іншими компонентами інтонації, у передачі інформації. За допомогою темпу виділяються найбільш важливі ділянки висловлення. Під темпом мови розуміється середня швидкість мови протягом визначеного відрізка мови [7]. Зв'язність (злитість) і швидкість

мовлення можуть бути обумовлені нелінгвістичними факторами і вказувати як на паралінгвістичну інформацію про відношення того, хто говорить до ситуації і його емоційний стан, так і/або на екстралінгвістичну інформацію про індивідуальні й особистісні якості того, хто говорить [25].

Важливою темпоральною характеристикою є пауза — це тимчасова зупинка звучання, що розриває потік мовлення. Традиційно під паузою розуміють перерву в звучанні визначеної тривалості [27]. У спеціальній літературі зустрічається і більш широке тлумачення зазначеного явища, що розкриває його синтагматичні зв'язки з іншими просодичними засобами і їхніми акустичними характеристиками. Під паузою розуміють припинення фонації, посилене подовженням попереднього звуку або звуків, що супроводжується зміною інтонаційного контуру.

За допомогою пауз автор може виділити будь-яке слово, будь-який відрізок мовлення і відповідно залучити до нього увагу слухача. Використання пауз, варіювання їхньої довготи самим безпосереднім образом впливає на виразність мови та її експресивність.

Тон реалізується на найбільше перцептивно виділеному складі синтагми. Тон як порушення поступовості, плавності руху голосу усередині синтагми є найсильнішим засобом реалізації інтонаційної категорії виділенням в рамках інтонаційно-значеннєвої одиниці, що служить для вираження експресії у мовленні [6].

Емоційний компонент значення присутній лише в тому випадку, якщо слово / словосполучення висловлює якусь емоцію. Цей компонент виникає на базі предметно-логічного, але, раз виникнувши, характеризується тенденцією витіснити предметно-логічне значення або значно його модифікувати. Емотиви присутні практично у всіх функціональних стилях англійської мови і характеризуються різним ступенем емоційної навантаженості в залежності від семи, семантичної ознаки і семного конкретизатора [12].

Остаточо визначити експресивне забарвлення будь-якої лексичної одиниці нам допомагає навколишній контекст: нейтральні слова можуть

сприйматися як піднесені і урочисті; висока лексика в інших умовах набуває глузливо-іронічного забарвлення; часом навіть лайливе слово може прозвучати лагідно, а ласкаве слово, навпаки, презирливо.

Розглянувши поняття тональності та емотивності з різних точок зору, приходимо до таких висновків:

1) У рамках психолінгвістичного, комунікативного, когнітивного підходів тональність тотожна емотивності, і обидві розглядаються з погляду емоційного самовираження, емоційної оцінки чи емоційного впливу.

2) У рамках стилістичного, функціонального підходів тональність розглядається як текстова категорія, в якій знаходить відображення емоційно-вольова установка автора, до складових частин текстами належать: емоційна оцінка, інтенсивність (посилення, надмірність) та волевиявлення, при провідній ролі емоційних (емотивних). Поняття емотивності сприймається лише як частина складової текстами, що є видом емоційної оцінки.

3) Більшість визначень тональності та емотивності тексту, в рамках традиційної та комп'ютерної лінгвістики, тяжіють до того, щоб вважати дані категорії тотожними, проте на наш погляд поняття тональності та емотивності не є такими. Тональність як категорія тексту є більш широким поняттям, ніж емотивність, оскільки має певну полярність (позитивна, негативна), тоді як емотивність представлена палітрою емоцій і може відносити текст або до позитивної, або до негативної тональності.

1.4. Категоризація дійсності за класами: позитивний/ нейтральний/ негативний

Розглядаючи теоретичну базу створення програми новин та її ролі в житті суспільства, ми визначили, що думка телеглядача формує тональність інформаційного матеріалу. Мовленнєвий вплив на аудиторію розглядається як інструмент роботи журналіста для створення образу події та формування світогляду.

Лексика, що експлікує емоційний відгук у відтінки співчуття, жалю, захоплення, кваліфікується як лексика з позитивним емоційним забарвленням. Лексика, що виражає неприйняття факту дійсності, набуває відтінків несхвалення, зневаги, докору та позначається як лексика негативної характеристики. Як наслідок, одним із шляхів підвищення тональності інформаційних матеріалів є якісне складання словника емоційної лексики.

В результаті аналізу було виявлено два рівні категоризації дійсності за класами в текстах китайських новин: макрорівень (стосовно всього дискурсу ЗМІ) та мікрорівень (стосовно побудови окремого новинного тексту).

На макрорівні формування позитивного, нейтрального чи негативного образу того чи іншого явища в тексті новин виявляється таким чином:

1. За допомогою відбору тем для висвітлення в новинах. Новинний потік зазвичай структурується за певними тематичними блоками. Так, зокрема, існують окремі випуски новин економіки, спорту, умовний поділ усередині звичайного випуску новин на внутрішні та зарубіжні новини тощо.

Попри багатоманітність висвітлюваної тематики, не всі факти і події знаходять своє відображення в новинних випусках. Очевидно, що частотне згадування або, навпаки, повна відсутність інформації про певну подію в текстах новин, є релевантним із точки зору його актуалізації для реципієнта («якщо про цього політика часто говорять і пишуть, значить, він є впливовим та могутнім»). Задаючи значущість певним темам через частотність згадування, форму подачі та представлення новинного повідомлення, ЗМІ виконують функцію тематизації, або ж функцію формування порядку денного [5].

Основна частина новинних повідомлень у медіатекстах, продукованих китайськими урядовими ЗМІ, присвячена висвітленню діяльності чинного голови держави Сі Цзіньпіна та владних структур, наприклад:

周三，习近平会见了深圳党的积极分子。

У середу Сі Цзіньпін зустрівся з партійними активами в Шеньчжені.

在哈尔滨当地党支部的努力下，一所新学校开张了。

Завдяки зусиллям місцевого партійного осередку в Харбіні відкрилася нова школа.

在香港迎来了奥运会的优胜者。

Олімпійських переможців вітали в Гонконзі.

У наведених прикладах спостерігаємо домінування лексем із позитивним забарвленням, що позначають генсека КПК, партійних діячів, відкриття нової школи, призерів Олімпійських ігор. Відповідно, такий підбір новин створює враження про успішну країну, в якій панує добробут і впевненість у майбутньому, розвивається спорт і освіта.

Натомість, у добірці новинних повідомлень китайських урядових ЗМІ, присвяченій подіям у західних країнах, спостерігаємо домінування новин із негативним забарвленням, наприклад:

丹麦和瑞典之间的天然气管道发生严重事故。

На газопроводі між Данією та Швецією сталася серйозна аварія.

专家预测新的一年美国经济将下降 2%。

Експерти прогнозують, що в новому році економіка США скоротиться на 2%.

这位政治学家认为，向台湾运送美国武器是不可接受的，是一种隐蔽的军事侵略形式。

Політолог вважає, що постачання американської зброї на Тайвань є неприпустимим і є прихованою формою військової агресії.

У наведених прикладах, навпаки, підібрані такі теми новинних повідомлень, які актуалізують негативні конотації та змушують реципієнта сприймати явища, що в них описуються, як однозначно небезпечні й тривожні. Так, зокрема, в першому прикладі за смисловим показником домінує концепт «аварія», у другому – «падіння економіки», у третьому – «постачання зброї» та «воєнна агресія». Показово, що всі ці концепти пов'язуються із діяльністю західних країн, якій протистоїть КНР.

Відбір та часте згадування вищезгаданих тем формує в реципієнта певне уявлення про ситуацію в світі очима китайських ЗМІ. Так, стосовно

внутрішнькитайського дискурсу в текстах новин превалюють повідомлення, що артикують стабільність та успішність країни. У свою чергу, стосовно іноземних країн у китайських новинах відзначається перевага медіатекстів із негативно конотованою інформацією, зокрема, про заворушення, війни, економічний занепад.

2. За допомогою певного набору ключових слів, що використовуються як у заголовках новинних текстів, так і в самих цих текстах. Прикладами таких лексем із негативним забарвленням у китайськомовному новинному дискурсі можуть бути: 欺骗、集会、抗议、衰落、贫穷、战争、叛变 (Обман, мітинг, протест, занепад, бідність, війна, повстання). Подібні лексичні одиниці належать до засобів вираження імпліцитної оцінки, оскільки вони не містять експліцитного оцінного смислу у власній структурі, а набувають оцінного смислу в силу того, що описуваний за їх допомогою стан речей у категорійній картині світу адресанта оцінюється як очевидно негативний [8]. Вказані ключові слова співвідносяться із тематикою повідомлень та несуть у собі негативні конотації, формуючи певне відношення в реципієнта.

Позитивним забарвленням у текстах китайських новинних медіатекстів характеризуються дієслова, що забезпечують діяльнісно-аспектуальну характеристику тематики того чи іншого новинного сюжету. Зазначені ключові слова називають уже виконані дії: 进行、发言、祝贺、提议、敦促、批评 (Проводити, висловлювати думку, вітати, пропонувати, закликати, критикувати). Завдяки тому, що ці слова називають уже доконаний процес, вони наділені високим потенціалом позитивного впливу на реципієнта і широко вживаються в текстах новин.

Отже, за допомогою багаторазового повторення теми та відповідних ключових слів у китайських новинних текстах здійснюється створення стійких образів із негативною оцінною конотацією (образ Заходу як нестабільного світоглядного утворення, де постійно відбуваються якісь заворушення, війни, а простий люд живе бідно) та позитивною оцінною конотацією (образ політичного керівництва КНР як дієвих та успішних управлінців).

3. За допомогою модальних трансформацій заголовків та змісту новинних текстів. У випадку модальних трансформацій відбувається заміна пропозиційного змісту новинного тексту модальним. Розглянемо такі приклади:

- метафоризація: 习近平微调中华人民共和国预算 (Сі Цзіньпін налаштовує бюджет КНР). У тексті новини міститься інформація про те, що очільник КНР узяв участь одразу в двох заходах, де розглядався бюджет країни на наступний рік;

- аксіологічна оцінка: 中方严厉批评当前国际上普遍存在的核威胁论调, 呼吁各国保持克制 (Китай різко критикує міжнародні розмови про ядерні загрози та закликає всі країни до стриманості).

На мікрорівні формування позитивного, нейтрального чи негативного образу того чи іншого явища в тексті новин виявляється таким чином:

1. За допомогою різноманітних мовних засобів. Суб'єктами оцінної дії постають автори новинних текстів. Авторська емотивна оцінка (переважно негативна) представлена лексичними одиницями з імпліцитним оцінним значенням:

长期以来一直强调冲突各方之间需要进行谈判的美国总统现在转而直接转向武器供应—供应武器。

Президент США, який давно наголошував на необхідності переговорів між сторонами конфлікту, тепер звернувся безпосередньо до постачання зброї його учасникам.

У цьому випадку журналіст не відзначає деструктивну діяльність президента США в українському конфлікті прямо, проте побіжно нагадує, що раніше очільник американської держави наголошував на необхідності пошуку мирного рішення. Подібна ремарка, внесена автором до новинного тексту, має спонукати реципієнта до сприйняття діяльності Джо Байдена не просто як деструктивної, а такої, що побудована на брехні.

2. Через варіювання статистичних даних. Вплив на реципієнта має бути не лише емоційним, але й раціональним. Відповідно, необхідним постає

створення переконливих раціональних образів, утворених за допомогою цифр, різноманітних статистичних відомостей тощо [12].

Раціональний образ намагається уникнути чітких емоційних оцінок. Реципієнтові пропонується чітка, суха, максимально точна інформація, кінцеві висновки з якої він має зробити сам. Так, зокрема, порівняємо інформацію про кількість затриманих учасників протестів у Гонконзі та у Парижі:

由于香港的非法抗议活动，不到 200 人被拘留。

Через незаконні протести в Гонконзі затримано менше 200 осіб.

巴黎的抗议活动被警方驱散，300 多人被捕。

Протести в Парижі були розігнані поліцією, понад 300 осіб були заарештовані.

У першому випадку йдеться про те, що протести були незаконними, і після них було затримано протестувальників менше, ніж певне число. У другому новинному тексті, що розповідає про протести у Франції, число затриманих протестувальників уже порівнюється з певною величиною за допомогою семантики «більше».

3. За рахунок різноманітних емоційних прийомів, заснованих на зверненні до емоційної сфери людини. Зокрема, йдеться про навішування ярликів, прийом опори на авторитет тощо.

Розглянемо приклади використання названих технік:

英国在外交政策上一直是美国的傀儡。

Британія завжди була маріонеткою Сполучених Штатів у зовнішній політиці.

新领导人的政策完全符合伟大的毛泽东的指示。

Політика нового лідера цілком відповідає настановам великого Мао Цзедуна.

У першому випадку спостерігаємо витворення негативного образу Об'єднаного Королівства за допомогою навішування ярликів про буцімто підконтрольність зовнішньої політики цієї держави США. Натомість, у другому випадку позитивна конотація образу Сі Цзіньпіна витворюється

шляхом порівняння його із очевидним авторитетом – одним із творців сучасного Китаю Мао Цзедуном.

Отже, з-поміж лінгвістичних маркерів, що формують емоційне забарвлення сучасних медіатекстів, можна відзначити домінування лексики негативного забарвлення. Цей факт зумовлений тим, що реципієнти новинних повідомлень зазвичай характеризуються вродженою психологічною особливістю більш гостро реагувати та запам'ятовувати саме негативні події. Лінгвістичні маркери, що відзначаються позитивним забарвленням, використовуються переважно в тих новинних текстах, які висвітлюють діяльність керівництва держави, формують її імідж для внутрішнього та зовнішнього спостерігача.

Висновки до розділу 1

Дискурс – це складне комунікативне явище, яке охоплює й соціальний контекст, що створює уявлення як про учасників комунікації, так і про процеси творення й сприйняття повідомлення. У широкому смислі слова дискурс є складною єдністю мовної форми, значення й дії, що можна охарактеризувати за допомогою розуміння комунікативної події чи комунікативного акту. Під текстом розуміють переважно абстрактну, формальну конструкцію, під дискурсом – різні види її актуалізації, які розглядають під кутом зору ментальних процесів і у зв'язку з позалінгвальними факторами

Специфіка новинного телевізійного дискурсу полягає у збереженні помірно-консервативного стилю подачі матеріалу, в незалежному, об'єктивному характері інформації, хоча тенденції останнього десятиліття дозволяють говорити про конвергенцію розважального та інформаційного форматів в умовах розвитку інфотейнменту.

Новинний дискурс прагне до елімінування всіх мовних засобів, що перешкоджають виконанню поставлених перед ним завдань. Повідомлення мають бути короткими і стислими, і це сприяє використанню простих речень, часто непоширених, проте майже завжди повних (невизначеність,

недомовленість, суб'єктивна експресія, створювані неповними синтаксичними конструкціями, тут неприпустимі).

Позитивні чи негативні емоції автора новинного повідомлення, його ставлення та оцінка ситуацій, дій та іншого керують відбором мовних знаків у різних ситуаціях комунікації і створюють певну експресивність, емоційність, тональність, настрої новинного повідомлення.

Більшість визначень тональності та емотивності новинного тексту, в рамках традиційної та комп'ютерної лінгвістики, тяжіють до того, щоб вважати дані категорії тотожними, проте на наш погляд поняття тональності та емотивності не є такими. Тональність як категорія тексту є більш широким поняттям, ніж емотивність, оскільки має певну полярність (позитивна, негативна), тоді як емотивність представлена палітрою емоцій і може відносити новинний текст або до позитивної, або до негативної тональності.

Розглядаючи теоретичну базу створення новинного дискурсу та його роль у житті суспільства, ми визначили, що думка телеглядача формує тональність інформаційного матеріалу. Мовленнєвий вплив на аудиторію розглядається як інструмент роботи журналіста для створення образу події та формування світогляду.

Лексика, що експлікує емоційний відгук у відтінки співчуття, жалю, захоплення, кваліфікується як лексика з позитивним емоційним забарвленням. Лексика, що виражає неприйняття факту дійсності, набуває відтінків несхвалення, зневаги, докору та позначається як лексика негативної характеристики. Як наслідок, одним із шляхів підвищення тональності інформаційних матеріалів є якісне складання словника емоційної лексики. (див. Схему 1)

Схема 1.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВІСТИЧНИХ МАРКЕРІВ ТОНАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ НОВИННОГО ДИСКУРСУ

2.1. Основні критерії відбору матеріалу дослідження

Для аналізу в дослідженні були підібрані китайськомовні новинні медіатексти, що різноаспектно висвітлюють проблему протестної активності в Гонконгу та Шанхаї. Вибір на користь текстів саме цієї тематики було обгрунтовано значною увагою їх авторів до використання лінгвістичних маркерів витворення експресивної тональності повідомлення, переважно негативної.

Велику роль у формуванні особливого образу Гонконгу і вихідців з цього регіону в китайській культурі відіграють особливості географічного положення Гонконгу як острівної і віддаленої від основних центрів держави території. Окраїнне положення Гонконгу визначало значну автономність соціально-культурних процесів, що тут відбувалися.

Під час правління династії Мін (1368-1644 рр.) півострів Коулун, що входить до складу Гонконгу, привернув увагу мешканців сусідньої з ним території (сучасного міського округу Дунгуань провінції Гуандун), що називали себе кантонцями (англ. Puntis) і використовували в комунікації кантонський діалект [6]. Корінні жителі Шаньдунського півострова в північній частині Китаю в результаті численних вторгнень варварів були змушені мігрувати (починаючи з IV ст. н.е.), і, зрештою, досягли південної частини країни (це сталося наприкінці XVII ст.). Ці переселенці з півночі розмовляли іншим діалектом, через що дістали від кантонців назву хакка (букв. чужинці). Їх навіть описували як китайців, що належать до іншої раси [93].

Так, дві етнічні групи, що послуговувалися різними діалектами й мали різні традиції та звичаї, сформували первинне населення острова Гонконг і півострова Коулун. Згідно з наявними статистичними даними, саме кантонці й хакка протягом всієї історії Гонконгу склали більшість населення як самого острова Гонконг, так і сусідніх з ним територій.

За інформацією, наведеною в доповіді С. Мілвейні, в кінці 1960-х – на початку 1970-х рр. переважну більшість населення Гонконгу склали китайці – 98% (4,37 млн осіб.), серед яких виділялися кантонці й хакка – хлібороби; групи населення, які живуть переважно на воді – танка (кантонці), а також міське населення, яке складалося в основному з кантонців [94]. Ці відомості збігаються з тими, які наводить Я. Джарві, кажучи про чотиримільйонне населення Гонконгу, з яких близько двох відсотків представлене «некитайцями», переважно європейцями, включно з громадою мешканців, що мають португальське походження [93].

До передачі Гонконгу під юрисдикцію Британської імперії у острова не було окремої назви, що позначала б його як цілісну територіальну одиницю. На південному узбережжі острова розташовувався невеликий порт, відомий як Абердін, який кантонцями був названий Гонконгом (англ. Heung Kong). Європейські мореплавці, помилково називаючи так увесь острів, відповідним чином позначали його на картах, в результаті чого ця назва увійшла в широкий обіг і фігурувала вже в тексті Нанкінського договору [9].

Як відомо, з передачею території Гонконгу під юрисдикцію Британської імперії в 1842 р починається колоніальний період його історії, в межах якого управління територією здійснювалося ззовні. На цьому етапі зростає значущість британського впливу на соціально-політичні процеси в гонконгському суспільстві.

Тісна взаємодія китайців і європейців в Гонконзі призвело до взаємопроникнення й синтезу їх культур. Особливо швидко й охоче європеїзм засвоювали освічені прошарки китайського населення. Змінювався зовнішній вигляд китайців, їх манери, культурні переваги, мова – запозичувалися численні англійські слова, імена, серед заможних і впливових представників гонконгського суспільства престижним було досконале володіння англійською мовою.

Представники середнього класу, що постав у Гонконзі в 1970-і рр., були більш прагматичними й розважливими, ніж його західні представники. Вони

критично сприймали конфуціанські норми і поведінкові стереотипи, властиві для представників традиційного китайського соціуму, були вільними від усталених заборон [10].

Значний період колоніальної історії Гонконгу характеризувався атмосферою недовіри і неприязні між китайським і європейським співтовариствами. Переломним моментом стали 1970-ті рр., коли Гонконг отримав певний ступінь автономії, у міру поліпшення соціально-економічних умов завершилося формування середнього класу, а серед гонконгців виявився певний оптимізм з приводу набуття власного шляху розвитку. Зазначена тенденція відбилася і на трансформації політичної культури китайців в Гонконзі – вони отримали свободу й упевненість у вираженні політичних поглядів і уподобань.

З підписанням Об'єднаної китайсько-британської декларації з питання передачі Гонконгу 19 грудня 1984 р. [16] гонконгський уряд втратив самостійність у прийнятті особливо важливих рішень можливість діяти безпосередньо. Автономію бюрократичних еліт було порушено, що сприяло посиленню ролі економічних еліт у визначенні політичного курсу, а також визначило неможливість проведення необхідних соціальних реформ, що в підсумку призвело до кризи легітимності правлячого режиму і створило атмосферу турбулентності в політичному середовищі.

Таким чином, фактор британської присутності зіграв особливу роль у формуванні політичної культури гонконгського суспільства. Британське панування в Гонконзі протягом тривалого часу характеризувалося зневажливим ставленням європейців до китайського населення і сприяло формуванню в останнього колоніального менталітету, який наклав відбиток на самосвідомість гонконгців. Принципові зміни відбулися в 1970-і рр., у період активної модернізації Гонконгу, результатом чого стало формування своєрідної ментальності, властивої гонконгському суспільству.

Специфічність Гонконгу з точки зору національної / культурної ідентичності можна розглядати як результат впливу Китаю, Великобританії та

його власної кантонської складової. Одне з останніх опитувань щодо національної та паннаціональної ідентичності в Гонконзі і на Тайвані, проведене Френком Лю і Френсісом Лі, підтверджує, що багато громадян Тайваню воліють називати себе тайванцями, а не китайцями. Таке ж розуміння самоідентифікації між «китайцями» або «гонконгцями» існує серед громадян Гонконгу. «Зіткнувшись зі зростанням економічної і політичної могутності КНР, в Гонконзі, політичному утворенні з унікальним колоніальним досвідом і незалежною громадянською ідентичністю, суспільство також стикається з проблемами, пов'язаними з (повторною) ідентифікацією з КНР» [94].

Хоча Гонконг і Тайвань були географічно або політично відокремлені від материкової частини Китаю протягом багатьох років, колективний досвід зберігається завдяки впливу китайської традиційної культури. Наприклад, у гонконгському кінематографі тема конфуціанської етики не тільки постійно з'являлася в постановках братів Шоу, а й домінувала в більшості гонконгських фільмів про бойові мистецтва і бойовиках, головні герої яких завжди пов'язані з сім'єю і братством (наприклад, *明天更好* (Світле майбутнє 1986, 1987) Джона Ву (1986, 1987) і *殺手* (Вбивця, 1990). Відповідно до норм конфуціанства, до кожної соціальної ролі пропонуються певні правила поведінки. Репрезентація конфуціанства в гонконгському кіно стає очевидною завдяки спадкоємності китайських традицій і культури в цій колишній британській колонії.

Серед робіт братів Шоу типовим прикладом трансляції ідей традиційної сімейної етики є «*魔燈*» (Чарівна лампа) У Цзянсян 1964 року, що висвітлює популярну серед китайців історію. Йдеться про Чень Сяна, який рятує свою матір, долаючи найважчі труднощі і борючись зі злом. Цей фільм, поза сумнівом, є узгодженим із конфуціанським принципом синівської шанобливості. Інший фільм, який варто згадати тут, - це «*我的小姨媽*» (My Young Auntie, Лю Цзянлянь (Liu Jiangliang), 1980). У цій комедії юна леді стає тіткою племінників, що є синами старшого брата, і в той же час їй доводиться миритися зі своїм соціальним становищем на багатьох рівнях, оскільки

племінникам майже стільки ж років, скільки і їй. Як підкреслювалося конфуціанством, молоді люди повинні поважати старших, а старші повинні проявляти себе шанобливо. Незважаючи на те, що вони майже одного віку, вони повинні дотримуватися правил відповідно до свого становища в межах конфуціанської сімейної ієрархії. Тому комедійні ситуації в цьому фільмі є досить частотними.

Однак, необхідно враховувати, що материковий Китай і Гонконг мають різні приводи для утворення зв'язків, що закорінені в соціально-політичних особливостях. Так, Гонконг протягом тривалого часу був «відірваний» від материкового Китаю, що привело до іншої мотивації звернення до минулого, зв'язків із яким вони були позбавлені. Наприклад, у шістдесятих та сімдесятих роках двадцятого століття численні гонконгські фільми, присвячені тематиці бойових мистецтв, містили також апеляції до подій китайської історії, в тому числі таким бурхливим історичним періодам, як японська окупація в 1930-х і китайська громадянська війна в 1940-х роках.

Поняття традиційної культури як «самобутньої сутності» є особливо цікавим при вивченні двох національних / географічних самобутніх утворень, які відрізняються один від одного, але при цьому мають сильні загальні культурні коріння. Наприклад, протягом п'яти тисяч років більшість китайського населення, що мешкало в материковому Китаї та в Гонконзі, складала селяни, що призвело до формування концепції 地球(Земля).

Цей китайський термін можна перекласти як земля / територія. Однак у китайському контексті цей термін має більш глибоке значення, яке сягає аграрної цивілізації, що традиційно вважається основною частиною китайської цивілізації. 地球, або земля, століттями живила китайський народ.

З цієї точки зору, концептуально туди виявляє подібність до концепції схожий французького терруару, який символізує почуття місця / приналежності. Не дивно, що 地球 високо шанується й наділене першорядним духовним статусом серед китайського народу. Символічно, що 地球 є

одночасно і матір'ю, і будинком для китайського народу. Його вплив можна побачити в самому серці конфуціанства / даосизму і в тому, як він формував китайські суспільства протягом більше двох тисяч років. Так, Конфуцій стверджує, що поки батько й мати живі, хороший син не блукає далеко. Оскільки 地球 можна сприймати як основу китайської цивілізації, його вплив на культуру простежується і в материковому Китаї, і в Гонконгу.

Отже, такий образ, як «香港» (Гонконг), у китайській культурі позначає новий тип китайця, який поєднує в собі стриманість, прагматизм і реалізм, властиві традиційній китайській культурі, колоніальний досвід китайця з Гонконгу і ліберальні погляди, поведінку і емоції, які часом виявляються навіть яскравіше, ніж у європейців. Важливою складовою політичної культури гонконгців є досвід протестного руху (заворушення 1966-1967 рр.), а також посилення прагнення до вільного самовираження і самостійного шляху розвитку, що підводить до розуміння природи сучасних протестних акцій політично активної частини гонконгського суспільства.

Таким чином, основним критерієм вибору в якості об'єкта дослідження саме китайськомовних новинних медіатекстів, що різноаспектно висвітлюють проблему протестної активності в Гонконгу та Шанхаї, був викликаний значною увагою їх авторів до використання лінгвістичних маркерів витворення експресивної тональності повідомлення, переважно негативної.

2.2. Методи аналізу лінгвістичних маркерів тональності тексту новинного дискурсу

Лінгвістичні маркери тональності новинного дискурсу – це мовні та мовленнєві одиниці, що вказують на тональність чи емоційне забарвлення, із якою вжито те чи інше слово в новинному дискурсі.

Вибір методів дослідження функційності лінгвістичних маркерів тональності тексту китайських новин зумовлений потребою комплексного та системного опису цих явищ. Для реалізації поставлених цілей дослідження були застосовані такі дослідницькі методи:

1. Метод аналізу науково-теоретичних джерел застосовано з метою висвітлення методологічних аспектів, що стосуються проблематики дослідження. Зокрема, було виявлено, що категорія експресивності була розглянута в роботах таких дослідників, як Ш. Баллі, І. В. Арнольд, В. І. Шаховський та ін. Поняття експресії трактується цими дослідниками як сукупність семантичних і стилістичних особливостей мовної одиниці, що забезпечують її здатність поставати в комунікативному акті як засіб суб'єктивного вираження змісту мовного повідомлення комуніканта, висловлення його ставлення до змісту або адресата. Отже, було виявлено притаманність експресивності всім мовним рівням.

2. Метод операціоналізації понять, яким ми послуговувалися з метою пояснення сутності ключових понять наукової розвідки, а саме «текст», «дискурс», «експресивність», «емоційність», «тональність», «настрій». Аналізуючи ці терміни, ми з'ясували, що у широкому смислі слова дискурс є складною єдністю мовної форми, значення й дії, що можна охарактеризувати за допомогою розуміння комунікативної події чи комунікативного акту. Під текстом розуміють переважно абстрактну, формальну конструкцію, під дискурсом – різні види її актуалізації, які розглядають під кутом зору ментальних процесів і у зв'язку з позалінгвальними факторами. Було відзначено, що явища тональності та емоційності не є тотожними, адже тональність як категорія тексту є більш широким поняттям, ніж емоційність, оскільки має певну полярність (позитивна, негативна), тоді як емоційність представлена палітрою емоцій і може відносити новинний текст або до позитивної, або до негативної тональності, визначаючи його настрій. Експресивність же, у свою чергу, становить ознаку медійного тексту, що передає думки та ідеї автора зі збільшеною інтенсивністю, виражає його внутрішній стан, як наслідок, суттєво підсилюючи емоційне навантаження висловлювання.

3. Метод суцільної вибірки залучено для добору емпіричного матеріалу. Звернення до цього дослідницького методу дозволило відібрати одиниці

китайськомовного новинного дискурсу, позначені використанням лінгвістичних маркерів тональності.

4. Використання компонентного аналізу дозволило виявити емотивно-прагматичну конотацію в семантичній структурі тексту китайськомовних новин. Ми залучили можливості названого методу, аби розмежувати номінативну та експресивну лексику, а також здійснити багатогранний аналіз складу експресива.

5. Описовий метод було використано для типологізації та інтерпретації тональності та експресивізації новинного тексту китаємовних сайтів та опису структурних та семантичних особливостей цього мовного феномена. При цьому було залучено можливості як внутрішньомовного (визначення типологічних закономірностей), так і позамовного опису, покликаного визначити функційність, притаманну соціокультурним чинникам і когнітивним механізмам.

6. Використання контекстуального аналізу дозволило визначити провідні компоненти реалізації експресивізації китайськомовного новинного тексту. Звернення до цього методу дослідження допомогло відзначити важливість послугування авторами китайськомовних текстів новин сильними та слабкими позиціями експресива, синтаксичним позиціонуванням емоційно виразних слів, додатковими образними семантичними компонентами тощо.

7. Зіставним методом ми скористалися з метою аналізу засобів експресивізації новинного дискурсу у перекладацькому аспекті. Ми досліджували відтворення засобів експресивізації новинного дискурсу шляхом порівняння китайськомовних та україномовних текстів новин. Було виявлено, що у більшості випадків в українських текстах мас-медіа зберігається експресивне навантаження мови оригіналу шляхом реалізації відповідних засобів експресивізації як на лексичному, так і на синтаксичному рівнях. При цьому експресивність може підсилюватися, послаблюватися, додаватися і вилучатися через лінгвістичні і культурні відмінності, ситуації спілкування, а також особистість самого перекладача.

8. Кількісним аналізом ми послуговувалися для виявлення тенденцій функціонування лінгвістичних маркерів тональності новинного дискурсу. Результати дослідження продемонстрували, що найчастотнішими засобами передачі експресивності в китайськомовному новинному дискурсі постають стилістичні прийоми гіперболізації і евфемізації, а також різні лексичні та граматичні засоби.

9. Індуктивний метод було використано, аби узагальнити й систематизувати лінгвістичні маркери тональності в тексті китайських новин. Застосування цього методу стало основою формулювання конкретних результатів виконаного дослідження.

10. Звернення до описово-аналітичного методу сприяло формулюванню загальних висновків та окресленню перспектив подальших досліджень у цьому напрямку. Зокрема, було з'ясовано, що формування негативного чи позитивного образу того чи іншого явища в новинних текстах ґрунтується в основному на інформаційному протистоянні використання зовнішніх маніпуляційних технологій впливу на масову свідомість.

У рамках окресленої моделі вивчення лінгвістичних маркерів тональності ми аналізуємо китайськомовний новинний дискурс на матеріалі текстів новин.

Як відомо, центральною категорією медіалінгвістики є медіатекст, який розглядається як дискретна одиниця масмедійного дискурсу. На відміну від власне мовознавчого визначення тексту як об'єднаної загальним смисловим зв'язком послідовності знакових (вербальних) одиниць, основними властивостями якої є зв'язність і цілісність, медіатекст – це «актуалізоване в певному медіаформаті та об'єднане загальним змістом поєднання знакових одиниць вербального і медійного рівнів» [23, с.130]. Таким чином, головна властивість мас-медійних текстів – їх комбінований характер, заснований на нерозривній єдності вербальних і медійних засобів.

Велике значення для розробки методики аналізу медіатекстів, включно з текстами відео-вербальними, має така їх важлива властивість, як

«нелінійність, інакше кажучи, наявність складної багаторівневої структури, при якій текст розвивається одночасно в кількох вимірах: вербальному, медійному та гіпертекстуальному – шляхом вибудовування міжтекстових зв'язків у інтернет-просторі» [23, с.130]. Відчуття «об'ємності» медіатексту посилюється завдяки особливостям його розгортання на кожному з рівнів, що доповнюється різними можливостями поєднання вербальних і медійних компонентів і надає медіатекстам ще більш складний характер.

Всі ці властивості медіатекстів роблять застосування інтегрованого підходу, розробленого в рамках медіалінгвістики й заснованого на поєднанні широкого спектра методів різних дисциплін, які вивчають мас-медіа, найбільш ефективним. Інтегрований підхід охоплює, на думку укладачів медіа словника найбільш значущі та поширені групи методів. [23, с.130]. Серед них передусім виділено групу методів лінгвістичного аналізу, що «дозволяють виявити базові властивості і характеристики тексту на різних мовних рівнях: лексичному, синтагматичному (сполучуваність), стилістичному (використання тропів, порівнянь, метафор та інших стилістичних прийомів), соціолінгвістичному» [23, с.130].

На окрему увагу заслуговує метод контент-аналізу (аналізу змісту), який засновано «на статистичному підрахунку спеціально обраних текстових одиниць». [23, с.130].

Не менш перспективним є метод дискурсивного аналізу, «заснований на концепції дискурсу, що дає можливість аналізувати взаємозв'язок між мовною та екстралінгвістичною стороною тексту» [23, с.130].

Також наявний метод політичної лінгвістики, що «дозволяє виявити приховану політико-ідеологічну складову медіатексту і заснований на виявленні оцінних, прикметних відносно відображення певних ідеологічних поглядів та настанов компонентів» [23, с.130];

Не можемо не сказати про метод когнітивного аналізу, який заснований на вивченні концептуального аспекту медіатекстів, зіставленні різних

варіантів інтерпретації подій в ЗМІ і спрямований на виявлення співвідношення реальної дійсності та її медіарепрезентацій;

Також вартий уваги метод лінгвокультурологічного аналізу, заснований на виявленні культурно-значущих компонентів тексту: реалій, запозичень, іншомовних слів, одиниць безеквівалентної лексики і т. ін., – що дозволяє сформулювати уявлення про культурологічний аспект того чи іншого твору медіамовлення, його національно-культурну специфіку;

І останній, не менш цікавий, метод власне медіалінгвістичний, що передбачає аналіз тексту з точки зору стійкої системи параметрів опису медіатексту, таких як спосіб його створення і відтворення, канал поширення, функціонально-жанровий тип, тематична домінанта тощо» [23].

Зупинимося на кожному з названих методів докладніше, приділяючи особливу увагу особливостям їх застосування при дослідженні медіатекстів.

Безсумнівно, що для аналізу вербальної складової ключове значення має група власне лінгвістичних методів. Особливо важливим постає метод суцільного текстологічного аналізу, що дозволяє виявити закономірності побудови текстів масової інформації на синтагматичному і стилістичному рівнях. Аналіз на рівні синтагматики показує стійку парадигму сполучуваності, характерну для того чи іншого типу текстів. Так, «синтагматичний малюнок новин (текстів, орієнтованих на повідомлення) спирається в основному на дієслівні словосполучення, в той час як атрибутивні сполуки більш поширені в публіцистиці, інформаційній аналітиці та рекламі» [23]. Синтагматичний аналіз новинних текстів дозволяє також виділити цілі групи стійких тематичних колокацій, регулярно відтворюваних при висвітленні того чи іншого медіатопіка.

Неоціненну роль у вивченні текстів масової інформації має розроблений в рамках соціології метод контент-аналізу, або аналізу змісту (від англ. Content - зміст). Заснований на статистичному підрахунку спеціально обраних одиниць тексту (причому не тільки вербальних), метод контент-аналізу надає досліднику масової комунікації найширший спектр можливостей.

Високий методологічний потенціал контент-аналізу обумовлений тим, що в ролі одиниць підрахунку може виступати практично будь-який компонент тексту масової інформації – як вербальний (слово, словосполучення, імена політичних діячів і т. ін.), так і той, що відноситься до медіаряду (повторювані образи, аудіо- та відеофрагменти). Такий підхід дозволяє скласти адекватне уявлення про соціальну реальність, що репрезентується мас-медіа, оскільки медійний дискурс розглядається як об'єктивоване опосередковане відображення соціальних інтересів і політичних поглядів сторін, що беруть участь в процесі масової комунікації. Стосовно текстів масової інформації метод контент-аналізу дозволяє визначити такі важливі з точки зору медіалінгвістики моменти, як, наприклад, частотні одиниці тематично пов'язаної лексики, стійкі колокації, найбільш поширені способи покликання на джерело інформації, пріоритетні топіки новинних текстів і т. ін.

У 70-х роках минулого століття «велике поширення в дослідженні текстів масової інформації отримав метод дискурсивного аналізу» [25]. Концепція дискурсу і розроблений на її основі метод дискурс-аналізу дозволяє зосередити увагу не тільки на зовнішніх формальних ознаках тексту, а й, що особливо важливо, на цілому ряді екстралінгвістичних факторів, які супроводжують його виробництво і актуалізацію.

Одним із прикладів численних досліджень, які застосовують метод дискурс-аналізу для опису текстів масової інформації, можуть служити роботи відомого голландського вченого Теона ван Дейка «Аналіз новин як дискурсу» і «Структура новин в пресі». Розглядаючи новини як особливий вид дискурсу, ван Дейк підкреслює, що «структури медіатекстів можуть бути адекватно зрозумілими тільки в одному випадку: якщо ми будемо аналізувати їх як результат когнітивної та соціальної діяльності журналістів з виробництва текстів і їх значень, як результат інтерпретації текстів читачами газет і телеглядачами, виробленої на основі досвіду їх взаємодії із засобами масової інформації» [17]. Кінцева ж мета дискурс-аналізу полягає в тому, щоб виявити

і описати зазвичай приховані для масової аудиторії зв'язки між мовою, владою і ідеологією.

Досить близьким до методу дискурсивного аналізу за своїми завданнями є метод політичної лінгвістики (political linguistics) – «відносно нового напрямку в мовознавстві, що виник наприкінці минулого століття» [15]. Формулюючи основні положення зазначеного напрямку, лінгвісти виходили з того, що знаки мови і способи їх актуалізації не носять нейтрального характеру. Вони особливо підкреслюють необхідність виявлення і опису ідеологічних засобів впливу, неминуче присутніх в кожному творі медіамовлення. Таким чином, мета методу політичної лінгвістики полягає у виявленні та вивченні ідеологічно забарвлених компонентів тексту. При цьому особлива увага приділяється саме аналізу текстів масової інформації як текстів, що за своєю природою є глибоко ідеологізованими.

Велика увага вивченню текстів масової інформації приділяється також в межах когнітивної лінгвістики, основне завдання якої полягає у співвіднесенні різних мовних процесів із когнітивними способами сприйняття і обробки інформації. Розглядаючи мову як когнітивний інструмент для репрезентації і кодування дійсності, когнітивісти досліджують медіатексти як «у зв'язку з загальними проблемами категоризації і концептуалізації, так і в зв'язку з питаннями мовної картини світу» [18].

Найважливішим об'єктом дослідження когнітивної лінгвістики є концепт. Концепти – це ментальні сутності, які мають назву в мові і відображають культурно-національне уявлення людини про світ. Застосовуючи методи когнітивної лінгвістики, можна з'ясувати значення і способи репрезентації найрізноманітніших концептів у медіамовленні.

Для вивчення культурологічної складової медіатекстів абсолютно незамінним є метод лінгвокультурологічного аналізу, що з'явився в 90-х роках минулого століття в межах концепції лінгвокультури, яка відображає нерозривний зв'язок між національною мовою і культурою, підкреслюючи їх органічну єдність і цілісність. Значення лінгвокультурологічного методу для

аналізу текстів масової інформації є очевидним, оскільки весь корпус медіамовлення є найважливішим компонентом сучасної культури. Медіатексти насичені культурно-значущою інформацією, в них фіксуються і відображаються як загальні, так і специфічні особливості функціонування національних мов і культур. Саме тому «виявлення і опис культурно-значущих компонентів медіамовлення виявляється сьогодні одним із найважливіших дослідницьких завдань» [25].

Разом із перерахованими методами аналітичний апарат медіалінгвістики включає в себе і метод власне медіалінгвістичний, суть якого полягає у виявленні та описі закономірностей взаємодії вербального та медійного рівнів медіатексту, вивченні особливостей використання знаків кожного рівня, а також різних варіантів їх комбінацій: слово – звук – зображення, слово – графічне оформлення – образ і т. ін. При цьому необхідно враховувати, що вербальний і медійний рівні тексту можуть поєднуватися на основі різних принципів – ілюстрації, доповнення, посилення, контрасту, зіткнення смислів та ін., створюючи певні ефекти і посилюючи вплив на аудиторію. В межах медіалінгвістичного підходу методика аналізу медіатекстів як об'ємного багаторівневого явища доповнюється стійкою системою параметрів, яка дозволяє дати «гранично точний опис того чи іншого медіатексту з точки зору особливостей його виробництва, каналу поширення і лінгвоформатних ознак» [23].

В межах когнітивного напрямку медіатексти досліджуються як у зв'язку із загальними проблемами концептуалізації і категоризації, так і в зв'язку з питаннями мовної картини світу. Розглядаючи тексти ЗМІ в когнітивному аспекті, Т. Г. Добросклонська серед притаманних їм найважливіших властивостей виділяє три основних: «відображальна, організаційна та формувальна» [7].

Відображальна властивість полягає в тому, що, реалізуючи одну зі своїх основних функцій, інформативну, ЗМІ водночас відображають навколишню дійсність, що є сьогодні ключовим чинником у створенні картини світу.

Організаційна властивість виявляється в чіткому структуруванні інформаційного потоку за допомогою стійких концептуальних моделей, що виражаються в універсальних медіатопіках: політика, бізнес, культура і т. ін. Таким чином, ЗМІ створюють і підтримують цілісну, детально організовану картину світу.

Так само, як і мовна картина, журналістська картина є культуроспецифічною, адже вона відображає національно-культурні особливості та моральні норми лінгвокультурної спільноти. Усвідомлення масштабності комунікаційних процесів і глибини їх впливу на людину зумовило дослідницький інтерес до вивчення різних аспектів масової комунікації і зокрема до проблеми мови ЗМІ.

Найрізноманітніші школи та напрямки дослідників займалися питаннями використання мови та мовлення в засобах масової інформації: соціолінгвістика, функціональна стилістика, дискурсивний аналіз, контент-аналіз, когнітивна лінгвістика і т. д. Внесок зазначених областей лінгвістики в розробку даної тематики є досить значним. Розглянемо деякі теоретичні положення, що стали основою для сучасної методики аналізу текстів мас-медіа.

Автори розробок семантичних алгоритмів (моделей розуміння) і семантичних метамов (У. Чейф, Б. Городецький, Т. Виноград та ін.) займалися дослідженням фактора адресата, в результаті чого було встановлено, що для вибору адекватної форми викладу інформації автору необхідно мати уявлення про інтелектуальні можливості адресата [9], а також, що принципово важливим моментом вербалізації і сприйняття є інтерпретація [8]. Постулати дослідників отримують подальший розвиток в рамках дискурсивної (Т. ван Дейк, М. Макаров та ін.) та когнітивної лінгвістики (В. Дем'янков, Ю. Панкрац, О. Кубрякова та ін.) .

З позицій названих наукових напрямків особлива увага звертається на контекст, що розглядається як «набір певних когнітивних структур, що відбивають концептуальний світ мовця» [13]. Для повного розуміння мовця

реципієнтом необхідним постає не тільки знання про мову, а й знання про світ, соціальний контекст висловлювання, вміння використовувати збережену в пам'яті інформацію, планувати і керувати дискурсом і т. ін.

Названі положення були дуже затребуваними в області вивчення взаємодії автора і адресата в ЗМІ. Неоціненну роль для розуміння фактора адресата зіграли положення теорії мовних актів, сформульовані в працях Дж. Р. Серля, Дж. Остіна, Т. Карлсона, Г. Кларка та ін. Визнання одиницею спілкування «не мовних виразів, а репрезентованих за їх допомогою дій призвело до розуміння того, що предметом вивчення повинні бути не мова і не текст, а мовний контекст системи мовних актів (або дискурс)» [17].

Постулат про залежність мовних актів від знань про світ, інтенцій та інших особливостей комунікативної ситуації визначив інтерпретацію як «основний механізм декодування висловлювання» [25]. Цілком очевидно, що вибір того чи іншого виразу обумовлений концептуальною системою партнерів із комунікації. Незважаючи на значні досягнення теорії мовних актів дослідники відзначають, що «діяльність адресата в рамках даної теорії полягає лише в сприйнятті та інтерпретації і не передбачає реагування» [23].

Презентація адресата як активного співрозмовника простежується в роботах Т. Винокур, Н. Арутюнової, В. Петренко та ін. В рамках соціолінгвістики звертається увага на зв'язок мови з соціальними процесами, формулюються параметри соціолінгвістичної поведінки, до яких віднесено відправника (адресанта), одержувача (адресата), ситуацію та форму повідомлення, канал зв'язку, тему, код, функції спілкування (Д. Хаймс, С. Ервін-Тріп та ін).

Створена О. Леонтьєвим психологічна теорія діяльності вивела вивчення масової комунікації на якісно новий рівень, проголосивши «активний характер внутрішньої, розумової діяльності, яка, як і будь-яка інша діяльність, включена в суспільний процес і підпорядкована соціальним цілям» [17]. Необхідно також відзначити, що традиційно вивченням фактора адресата займається стилістика, в рамках якої розглядаються образи адресата і автора,

інтерпретація адресатом задуму автора, вивчаються не тільки експресивні засоби мови, а й комунікативні фактори, що визначають вибір мовних засобів в ситуації спілкування. Вищевказані розробки вчених стали загальнотеоретичними передумовами комплексного підходу до аналізу медіатекстів.

Розглянемо методику аналізу текстів ЗМІ, запропоновану Т. Чернишовою [12]. Перш за все, необхідно розкрити «специфіку розуміння дослідником суті медіакартини світу» [12]. Автор вводить термін «ментально-мовний простір» і визначає його як «глобальний контекст, утворений медіатекстами, що функціонують в інформаційній сфері сучасного суспільства» [26]. Зазначений ментально-мовний простір базується на чотирьох основних категоріях: текст, контекст, автор (адресант) і адресат. Текст розуміється як когнітивна структура, представлена сукупністю концептуальних схем, що відбивають фрагменти мовної картини світу комунікантів; в ході інтерпретації тексту відбувається зіставлення концептуальних сутностей автора і адресата.

Для адекватної інтерпретації важливим є контекст, тобто те, що не дано безпосередньо в самому вираженні, але задає вектор асоціацій та інтерпретації адресатом мовленнєвих дій адресанта.

Автор і адресат є мовними особистостями. Беручи до уваги тісний взаємозв'язок всіх перерахованих категорій – тексту, контексту, автора, адресата, – Т. В. Чернишова приходиться до висновку про те, що тексти ЗМІ, як і мова ЗМІ в цілому, постають як «національний потік свідомості сучасної людини, як ментально-мовний простір, в якому перетинаються, взаємодіють фрагменти національної картини світу, відображені мовною свідомістю особистостей як автора, так і адресата» [27].

Для дослідження медійної картини світу з урахуванням вищевикладених факторів Т. Чернишова розробила методику комплексного лінгвістичного аналізу медіатекстів, яка базується на двох основних складових: «стилістичному (і смислового як одному з його етапів) і інтерпретаційному

видах аналізу» [12]. Стилiстичний аналіз тексту спрямований, як вiдомо, на повне розумiння основної думки тексту, отже, до сфери даного виду аналізу потрапляє не тiльки план вираження тексту, тобто конкретнi мовнi одиницi та їх організація, а й план змісту.

У процесі аналізу є важливим звернути увагу не тiльки на денотативнi компоненти змісту тексту, а й на конотативнi значення (експресивнi, емоцiйнi, образнi, оцiннi), якi є джерелом афективного компоненту змісту тексту. Автор методики використовує поняття «емоцiйний тон висловлювання», пiд яким розумiється «емоцiйне забарвлення висловлювання, обумовлене контекстом i залежне вiд емоцiї, яка конотує конкретний контекст» [12].

Афективний компонент, на думку дослідника, може бути досліджений у процесі смислового аналізу. Необхiднiсть виявлення даної iнформацiї полягає не тiльки в тому, що вона стосується усвiдомлених сторiн людської дiяльностi, а й у тому, що вона вiдображає прояви особистостi людини, якi нею не усвiдомлюються. Крім того, доцiльнiсть визначення афективного компонента змісту висловлення доводиться ще й тим, що вiн допомагає достовiрно встановити прихованi, iмплiцитнi елементи сенсу (мовна агресiя, спiвчуття, реклама i т. iн.).

Другою складовою комплексного лiнгвiстичного аналізу тексту є його iнтерпретацiя, тобто спеціальна «операцiя, спрямована на тлумачення слiв, знаків, жестiв» [22]. Iнтерпретацiйний компонент мовного значення обумовлений певного роду контекстом (соцiокультурним, прагматичним, ситуацiйним i iн.) i виявляється при дослідженні iнтенцiйного змісту висловлювання. На основі iнтерпретацiйного аналізу визначається «вектор асоцiацiй», тобто напрям асоцiацiй, що задається «концептуальною системою тексту» [28], що дозволяє зробити певний висновок стосовно мовної свiдомостi автора.

Отже, методологiя аналізу медіатекстiв, заснована на поєднанні вiзуальної i словесної частин, – вiд рiзних форм друкованих ЗМІ (плакати, газети, журнали, реклама) до нескiнченного розмiття продукцiї телебачення i

кіноіндустрії, ґрунтується на інтегрованому підході, розробленому в рамках медіалінгвістики, що включає в себе широкий спектр методів текстологічного та екстралінгвістичного аналізу.

Висновки до розділу 2

У новинному дискурсі певною мірою відображено мовні засоби, що є актуальними для інших форм побудови висловлювання. Однак особливо значущими в ньому стають засоби, що забезпечують вираження позитивних або негативних емоцій, продукованих автором новинного повідомлення, відображення його оцінного ставлення до певних ситуацій, витворення певного експресивно забарвленого дискурсу. Засновуючись на цих засобах, автори новинних повідомлень виконують відбір мовних знаків, необхідних для використання в різних комунікативних ситуаціях, формуючи певну експресивність, тональність, настрій, що характерні для новинного тексту.

Для аналізу в дослідженні були підібрані китайськомовні новинні медіатексти, що різноаспектно висвітлюють проблему протестної активності в Гонконгу та Шанхаї. Вибір на користь текстів саме цієї тематики було обґрунтовано значною увагою їх авторів до використання лінгвістичних маркерів витворення експресивної тональності повідомлення, переважно негативної.

При виборі дослідницьких методів, покликаних з'ясувати функційність, притаманну лінгвістичним маркерам тональності китайськомовного новинного тексту, ми орієнтувалися на потребу здійснення системного та комплексного опису зазначених явищ. У роботі для того, аби всі цілі дослідження були реалізовані, ми послуговувалися, зокрема, описовим, індуктивним, зіставним, описово-аналітичним методами, суцільною вибіркою, компонентним, контекстуальним і кількісним аналізом.

Перший етап дослідження передбачав формування емпіричної бази. На цьому етапі добиралися одиниці, що репрезентували китайськомовний новинний дискурс та відзначалися експресивною тональністю.

Другий етап дослідження було присвячено з'ясуванню змісту ключових для роботи понять, представлених текстом, дискурсом, експресивністю, емоційністю, тональністю, настроєм. Аналіз цих термінів дозволив виявити провідні відмінності між текстом та дискурсом. Так, зокрема, дискурс становить складну єдність, утворену мовною формою, значенням та дією й доступну для характеристики в ході комунікативної події або комунікативного акту. Текст визначається переважно як абстрактна, формальна конструкція, яка, у свою чергу, різноаспектно актуалізується в дискурсі.

Аналогічно було з'ясовано нетотожність явищ емоційності й тональності, в першу чергу, за рахунок більшої широти поняття тональності, наділеного певною полярністю. На відміну від тональності, емоційність репрезентує палітру емоцій та наділена можливістю формування позитивної або негативної тональності новинного тексту, яка визначає настрої повідомлення. Натомість, експресивність є однією з ознак, притаманних медійному тексту. Вона слугує для підвищення інтенсивності передачі думок та ідей автора, конвертуючи його внутрішній стан до підсилення емоційного навантаження висловлювання.

Третій етап дослідження містив завдання із виокремлення лексичних та синтаксичних маркерів тональності в китайськомовних новинних текстах. На цьому етапі було залучено суцільну вибірку експресивно забарвлених китайськомовних одиниць, використовуваних у новинних повідомленнях, що були проаналізовані в аспекті їх функціонального навантаження.

Результатом роботи на четвертому етапі стало виявлення провідних тенденцій, характерних для лінгвістичних маркерів тональності, притаманних китайськомовним новинним повідомленням. За підсумками здійсненого аналізу було з'ясовано, що найчастіше автори китайськомовних новинних текстів для передачі експресивності послуговуються стилістичними прийомами, представленими переважно евфемізацією та гіперболізацією, а також різноманітними лексико-граматичними засобами.

П'ятий етап передбачав роботу з систематизації та узагальнення лінгвістичних маркерів тональності в китайськомовних новинних текстах. За його підсумками були сформульовані загальні результати проведеного дослідження, визначені напрямки подальших студій.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЛІНГВІСТИЧНИХ МАРКЕРІВ ТОНАЛЬНОСТІ ТЕКСТУ НА МАТЕРІАЛІ КИТАЄМОВНИХ САЙТІВ НОВИН

3.1. Характеристика тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на лексичному рівні

Розглянемо приклади формування тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на лексичному рівні. Матеріалом дослідження слугували 350 слів-маркерів позитивної, нейтральної й негативної тональності повідомлення в текстах китаємовних новин. 160 із них склали маркери позитивної й нейтральної тональності, 190 – маркери негативної тональності. Усього було проаналізовано 500 новинних текстів.

Ключовий обраний дискурс – протести в Гонконгу та Шанхаї.

«香港当局正准备在该市宣布宵禁，该市已进行了七个月的大规模反政府示威游行。这些措施应于 11 月 16 日生效。考虑到香港当局在全市所有学校停课至 11 月 17 日的前夕，有关可能实行宵禁的信息似乎是合理的» (Влада Гонконгу готується оголосити комендантську годину в місті, в якому вже сім місяців тривають масові антиурядові демонстрації. Заходи мають набути чинності 16 листопада. Інформація про можливе введення комендантської години виглядає правдоподібною, враховуючи, що влада Гонконгу закрила всі школи в місті до напередодні 17 листопада).

Ключовими дискурсотвірними словами тут постають лексеми 宵禁, 反政府示威, 当局(комендантська година, антиурядові демонстрації, влада). За їх допомогою автори журналістського матеріалу прагнуть переконати читачів, що у Гонконгу наразі відбувається щось надзвичайне, що потребує екстраординарних заходів для вирішення ситуації, що склалася. Одним із таких заходів є введення комендантської години.

Державна новинна агенція «Сінхуа» передає у своєму матеріалі офіційне бачення Пекіном причин протестних акцій у Гонконгу: «当前，我们正在谈论加强中美之间的地缘政治和经济对抗。香港抗议者的支持削弱了中

国在国际舞台和中国内部的地位，使中国声名狼藉，并向中国施加了更大的压力。因此，特朗普的行动是完全可以理解和可预测的。

抗议活动的温床掌握在美国的手中，而美国则积极主动地进行操纵。中国冠状病毒感染的威胁急剧下降。每天记录一些感染单位。因此，这并不是组织另一场“色彩革命”的尝试，因为这当然没有资源，而是支持抗议活动，以便在媒体上展示图片和录像，并说，中国会压制言论自由，民主，让我们介绍一些制裁措施。美国常见的战术» (Зараз мова йде про загострення геополітичного та економічного протистояння між Китаєм і США. Підтримка гонконгських протестувальників послабила позиції Китаю на міжнародній арені та всередині Китаю, дискредитувала Китай і посилила тиск на Китай. Тому дії Трампа цілком зрозумілі та передбачувані.

Вогнище протестів знаходиться в руках Сполучених Штатів, і Сполучені Штати активно і ініціативно ним маніпулюють. Загроза зараження коронавірусом у Китаї різко знизилася. Щодня фіксували кількість заражених одиниць. Тож це не спроба влаштувати чергову «кольорову революцію», тому що, звісно, немає ресурсів, а підтримати протести, показати фото та відео в ЗМІ і сказати, що Китай буде придушувати свободу слова, демократію, давайте запровадимо якісь санкції. загальна американська тактика).

Так, на думку ретранслятора думки офіційного Пекіна, протести у Гонконгу не вщухають, бо фінансуються з боку США, які постійно прагнуть зробити Китай слабшим. Зараз, коли їм це не вдалося навіть попри епідемію коронавірусу, який КНР успішно подолала, США і особисто президент Трамп, на думку китайських аналітиків, шукатимуть усіх засобів для подальших атак на Китай. Зазначений текст розрахований, на нашу думку, на аудиторію, що негативно налаштована по відношенню до США та світової політики цієї країни, тому готова із довірою сприйняти інформацію про втручання американців у внутрішні справи Китаю. Відповідно, мовець, що сприйняв цю інформацію, може інтерпретувати її та поширити далі, від чого офіційна думка КНР лише виграє.

Агенція «Сінхуа» у своєму матеріалі представляє поточну ситуацію в Гонконгу як таку, що виникла під впливом іноземних держав та підконтрольних їм місцевих опозиційних сил: «不幸的是，一些香港居民被反对派阵营及其外国盟友所欺骗，并开始了反对引渡法的运动。他们背后的政治力量，反对中国并希望在香港动乱，获得了政治利益。现在，许多香港人谴责抗议者的行动-戴口罩，竖立路障，破坏国家财产，向警察投掷莫洛托夫鸡尾酒的人。香港正在发生的是一种恶意的政治操纵，涉及对香港事务的严重干预。」 (На жаль, деякі жителі Гонконгу були обдурені опозицією та її іноземними союзниками та почали кампанію проти закону про екстрадицію. Політичні сили, що стоять за ними, які виступають проти Китаю та хочуть заворушень у Гонконзі, отримали політичну вигоду. Зараз багато гонконгців засуджують дії протестувальників – людей у масках, які зводять барикади, руйнують державне майно та кидають у поліцію коктейлями Молотова. Те, що відбувається в Гонконзі, є зловмисною політичною маніпуляцією, яка передбачає серйозне втручання у справи Гонконгу).

Протестна діяльність у Гонконгу охарактеризована як політична маніпуляція. Відзначається, що жителі Гонконгу переважно не підтримують протестувальників, оскільки прагнуть до миру та спокою у своєму місті та регіоні.

Вищесказане дозволяє зробити висновок, що в основі дискурсу лежать когнітивні процеси мовця або адресата мовлення, а саме процеси розуміння, інтерпретації і породження дискурсу.

Визначимо особливості формування дискурсу Гонконга в актуальних матеріалах китайських ЗМІ. Агенція ChinaNews оприлюднила матеріал, у якому наголошує, що агресивні дії протестувальників у Гонконгу завдали чималої шкоди місцевому бізнесу. На підтвердження цього автори матеріалу наводять приклад гонконгського торгового агента, який демонструє незадоволеність протестами, так би мовити, від імені місцевих жителів. Він підкреслює, що численні протестувальники в масках відлякали від його

крамниці потенційних клієнтів, натомість після їх вилучення із будівлі аеропорту все знову стало таким, яким і повинно бути: «商店中的贸易指南忙于为客户服务: “我们的业务受到了示范的影响。由于在机场有很多蒙面人, 所以只有少数顾客敢于进入商店, 我们自己也有点害怕, ”他评论道。方说: “现在好多了, 我感到很舒服。” -应该是这样» (Торгові гіді в магазині були зайняті обслуговуванням покупців: «Наш бізнес постраждав від демонстрації. Оскільки в аеропорту було багато людей у масках, лише кілька покупців наважувалися зайти в магазин, і ми самі були трохи налякані», - прокоментував він. Фанг сказав: «Зараз краще, я почуваюся дуже комфортно» — як і повинно бути). Ключовими у формуванні дискурсу цього повідомлення постають такі поняття, як протестувальники-погромники, через дії яких бізнес не може приносити прибуток, а також, на противагу їм, поняття порядку, що постає найбажанішим для представників бізнесу.

Державна новинна агенція «Сінхуа» передає у своєму матеріалі офіційне бачення Пекіном причин протестних акцій у Гонконгу: «当前, 我们正在谈论加强中美之间的地缘政治和经济对抗。香港抗议者的支持削弱了中国在国际舞台和中国内部的地位, 使中国声名狼藉, 并向中国施加了更大的压力。因此, 特朗普的行动是完全可以理解和可预测的» (Зараз мова йде про загострення геополітичного та економічного протистояння між Китаєм і США. Підтримка гонконгських протестувальників послабила позиції Китаю на міжнародній арені та всередині Китаю, дискредитувала Китай і посилила тиск на Китай. Тому дії Трампа цілком зрозумілі та передбачувані).

Отже, ґрунтуючись на вищевикладеному, слід зазначити, що вся множинність наукових уявлень про дискурс, що взаємодіють один з одним і є невіддільними частинами одного поняття, свідчить про частотність використання зазначеного терміну в сучасній науці, але водночас підкреслює відсутність прозорих меж і кінцевого числа структурних складових цього поняття.

Наразі дискурс Гонконгу зазнає суттєвої трансформації в актуальному китайському просторі, в тому числі, в мові ЗМІ. Розглянемо матеріали агенції ChinaNews, що ретранслюють позицію офіційного Пекіна стосовно гонконгських подій на світову аудиторію. Це видання публікує матеріал, головною ідеєю якого є підтримка іноземцями необхідності збереження правопорядку в Гонконзі (Сянгані). Так, у представленому тексті в центрі уваги знаходиться історія двох літніх австралійців – Роберта Ферхеда та його дружини Лізи.

Початок матеріалу покликаний засвідчити, що наразі гонконгський аеропорт працює у звичному режимі, зберігається порядок, і ніщо не нагадує про те, що відбувалося тут на початку тижня: «香港国际机场周四像往常一样热闹非凡，在航站楼后面仅安装了白色塑料围栏，成排的乘客在等待核实航班预订信息和身份证，这提醒人们抗议者早早中断了机场的运营。本星期» (У четвер у міжнародному аеропорту Гонконгу, як завжди, було гамірно: за терміналами були встановлені лише білі пластикові огорожі та черги пасажирів, які чекали, щоб перевірити бронювання рейсів і посвідчення особи, що нагадує про ранні збої в роботі аеропорту протестувальниками. завдані цього тижня). Самі протести характеризуються як «非法» (незаконні) та «暴力» (насильницькі): «66岁的罗伯特·费尔黑德（Robert Fairhead）和他的妻子丽莎（Lisa）在世界上最繁忙的机场之一目睹了非法暴力集会» (66-річний Роберт Ферхед і його дружина Ліза стали свідками незаконного зібрання в одному з найбільш завантажених аеропортів світу).

За допомогою історії Ферхеда та його дружини автори матеріалу прагнуть довести, що протести гонконгців є дуже неприємними для іноземців, оскільки заважають їм спокійно прилітати до Гонконгу та залишати його, не дають за потреби вчасно вилетіти до потрібного місця та руйнують плани. Обтяжливим чинником китайські газетярі у своєму тексті зробили хворобу матері Ферхеда, до якої він не зміг дістатися вчасно через те, що аеропорт Гонконга був заблокований протестувальниками: «他们于周二从巴黎抵达香

港，并计划立即飞往澳大利亚照顾罗伯特 92 岁的母亲，后者在她在家后住院。然而，在香港，由于成千上万的抗议者变成暴力，他们面临航班取消，交通瘫痪和孤立的机场。」 (Вони прибули до Гонконгу з Парижа у вівторок і планували негайно вилетіти до Австралії, щоб подбати про 92-річну матір Роберта, яку госпіталізували, поки вона була вдома. У Гонконзі, однак, зіткнулися зі скасованими рейсами, паралізованим рухом і ізольованим аеропортом, оскільки тисячі протестувальників вчинили насильницькі дії).

Наприкінці матеріалу наводиться інформація про міжнародні відзнаки, які правомірно отримав аеропорт Гонконга: «最近几天顾客很少的餐馆和商店最早可以在星期四恢复正常运营。在 2019 年 Skytrax 世界机场大奖中，香港机场被评选为购物，娱乐，餐饮，机场运输，酒店，安全，清洁和服务人员的全球最佳机场» (Ресторани та магазини, в яких останніми днями було небагато клієнтів, можуть відновити нормальну роботу вже в четвер. На Skytrax World Airport Awards 2019 аеропорт Гонконгу був визнаний найкращим аеропортом у світі для магазинів, розваг, ресторанів, транспорту до аеропорту, готелів, безпеки, прибирання та обслуговування персоналу). На нашу думку, такий перелік винагород наводиться у тексті журналістського матеріалу для того, аби підвести читача до думки про те, що у звичайних умовах Гонкогський аеропорт є одним із кращих у світі, тому необхідно дотримуватися норм, установлених китайським урядом, аби він продовжував залишатися серед кращих світових летовищ.

У матеріалі газети «Женмінь Жебао» подається інформація про візит голови гонконгської адміністрації Керрі Лам до материкового Китаю. На нашу думку, представлення подібного інформаційного повідомлення в офіційній пресі має на меті продемонструвати міцний зв'язок Гонконгу та материкового Китаю: «香港行政长官林郑月娥 11 月 3 日开始对中国大陆进行为期 5 天的访问，讨论恢复该地区经济复苏的方法。这是当地政府新闻机构的报导» (Голова адміністрації Гонконгу Керрі Лам розпочала п'ятиденний візит до

материкового Китаю 3 листопада, щоб обговорити шляхи відновлення економіки регіону. Про це повідомляє місцеве інформаційне агентство).

Урядова китайська газета «Global Times» у своєму матеріалі наводить слова очільниці Гонконгу Керрі Лам: « “我们需要中国大陆的支持来重建我们的经济，” 林郑月娥解释说。值得一提的是，林先生向中国中部地区提出了一个低调的建议： 这些措施，如果得到北京的批准，预计将包括在年度信息中，该信息已推迟到 11 月底» («Нам потрібна підтримка материкового Китаю для відновлення нашої економіки», - пояснила Лам. Варто зазначити, що пані Лам зробила стриману пропозицію центральному Китаю: очікується, що ці заходи, якщо їх схвалить Пекін, будуть включені до щорічного звернення, яке перенесено на кінець листопада). Висвітлення активної взаємодії гонконгської влади із центральним урядом Китаю засвідчує прагнення урядових ЗМІ продемонструвати злагожденість контактів Гонконгу та материкового Китаю, запевнити своїх читачів у тому, що навіть протести, про які у матеріалі не сказано, не можуть завадити інтеграційним процесам.

Агенція «Сінхуа» висвітлює перипетії візиту голови адміністрації Гонконгу Керрі Лам до Пекіну. Відзначено, що важливою є роль Гонконгу в реалізації нового п'ятирічного плану соціально-економічного розвитку Китаю, а також підкреслюється необхідність поглиблення інтеграції між найбільшими суб'єктами Південно-Східного регіону: «预计香港与中国中央政府之间的讨论主题将是开放中国特别行政区与内地之间边界的前景，香港在中国社会经济发展第十四个五年计划中的作用以及促进大湾区经济一体化的方式（九个城市）中国南方的广东省，香港和澳门省» (Темами обговорення між Гонконгом і центральним урядом Китаю, як очікується, будуть перспективи відкриття кордону між Китайським спеціальним адміністративним районом і материком, роль Гонконгу в 14-му п'ятирічному плані соціально-економічного розвитку Китаю, а також просування економічної інтеграції в районі Великої затоки (дев'ять міст) Гуандун, Гонконг і провінції Макао на півдні Китаю).

У матеріалі радіо Китаю відзначається, що влада Гонконгу покладає великі сподівання на допомогу центрального уряду КНР у боротьбі з наслідками пандемії коронавірусу. Важливість візиту голови Гонконгу до Пекіну в матеріалі підкреслюється виділенням того факту, що заради нього Керрі Лам скасувала власне щорічне звернення до Законодавчої ради Гонконгу: «香港代表团将在北京在国家发展和改革委员会以及其他多个部委之间举行会议。香港当局打算争取中国当局支持一项计划，以恢复该地区经济免受冠状病毒大流行的影响。对于这些磋商，林郑月娥取消了定于10月14日提交香港立法会的年度信息。」 (Делегація Гонконгу перебуватиме в Пекіні для зустрічей між Національною комісією з питань розвитку та реформ та іншими міністерствами. Влада Гонконгу має намір заручитися підтримкою влади Китаю для плану відновлення економіки регіону від наслідків пандемії коронавірусу. Для цих консультацій Керрі Лам скасувала своє щорічне послання до Законодавчої ради Гонконгу, заплановане на 14 жовтня).

Так само як і Гонконг на півдні країни, Шанхай на східному узбережжі Китаю також є великим торгово-фінансовим центром: тут проживає понад 23 млн осіб. Проте багато жителів Шанхаю, розташованого в 1200 км від Гонконгу, ставляться до протестів з нерозумінням, що помітно із тональності їх відповідей на запитання місцевої преси.

«它会给什么? 他们为什么这么嚣张?» (Що це дасть, чому вони такі нахабні?) – дивується 30-річний чоловік. – «香港人應該工作和平生活» (Люди Гонконгу повинні працювати і жити мирно), розповідає він в інтерв'ю місцевій газеті. На думку шанхайців, протестні демонстрації ні до чого не приведуть.

У журналіста Хосе Цяня, який живе в Шанхаї і публікується в міжнародних ЗМІ, склалося враження, що схожої думки дотримується більшість жителів материкового Китаю. За його оцінками, 90 відсотків його співвітчизників критично ставляться до протестів в Гонконзі. «最有可能的是，他们不知道到底是什么引起了抗议，他们是多久前开始的，以及示威者的要求是什么» (Швидше за все, вони точно не знають, з чого почалися протести,

як давно вони почалися і чого вимагають демонстранти), - пояснює Цянь в бесіді з DW.

В основі такої позиції часто лежить страх перед можливою ескалацією насильства в Гонконзі. «我支持香港警察» (Я підтримую поліцію Гонконгу), - каже жінка, яка раніше сама чотири роки пропрацювала в цьому місті в фінансовому секторі.

З тих пір як мегаполіс став частиною КНР, економічна ситуація в регіоні істотно покращилася – не в останню чергу, завдяки підтримці з боку материкового Китаю, підкреслює мешканка Шанхаю. «这就是为什么我认为激进的行动是错误的，即使我自己不在» (Ось чому я вважаю, що радикальні дії є неправильними, навіть коли вони мене не торкаються), - резюмує вона.

Журналіст Цянь пояснює таку реакцію насамперед тим, що більшість жителів Шанхаю переважно отримують інформацію з китайських державних ЗМІ. А ті висвітлюють події в Гонконзі лише у вигідному офіційному Пекіну ключі.

У більшості китайців, що проживають на материку, немає доступу до альтернативних джерел інформації. Тому навряд чи потрібно дивуватися, що багато хто підтримує позицію офіційного Пекіна, навіть якщо той фактично ототожнює протестувальників із терористами.

Про це свідчить і реакція людей, опитаних місцевою пресою на вулицях Шанхая. «香港示威者做错了事» (Гонконгські протестувальники зробили щось не так), каже сімдесятирічний пенсіонер, який переважно дивиться новинні випуски китайського державного мовника CCTV, а також слухає передачі Китайського національного радіо.

Гонконг завжди був великим містом і важливим фінансовим центром, підкреслює чоловік. Тим більш негативно він оцінює дії протестувальників. «这个人群还没有做任何好事，只有坏事!» (Нічого доброго цей натовп не зробив, тільки погане!) - впевнений житель Шанхая.

Матеріал агенції «Сінхуа» присвячений арешту одного з активістів протестного руху у Гонконгу – Тоні Чуна. У статті Чун названий радикальним активістом, підкреслено, що йому висунуті звинувачення у сепаратизмі, поширенні провокативних матеріалів та відмиванні грошей: «倡导“香港独立”思想的激进激进主义者钟朝伟成为第二位在中国这个特别行政区违反新的国家安全法的被告。香港电台报导，当地一家法院指控他分离，洗钱和散布煽动性材料。据她说，法官否认了这名19岁的学生被保释的机会。他将被拘留直到1月7日，下一次听证会举行» (Тоні Чун, радикальний активіст, який відстоював ідею «незалежності Гонконгу», став другим звинуваченим у порушенні нових законів про національну безпеку в спеціальному адміністративному районі Китаю. Місцевий суд висунув йому звинувачення у сепаратизмі, відмиванні грошей і розповсюдженні провокаційних матеріалів, повідомляє РТНК. За їх словами, суддя відмовив 19-річному студенту у звільненні під заставу. Його триматимуть під вартою до 7 січня, коли відбудеться наступне засідання).

Радіостанція РТНК у своєму матеріалі про затримання активіста протестного руху Гонконгу Тоні Чуна підкреслює, що він є засновником радикального молодіжного руху, що провадив протизаконну діяльність: «托尼·春 (Tony Chun) 是激进的青年运动 Studentlocalism 的创始人。6月30日，中国议会通过了一项关于香港国家安全的新法律，这一分裂组织被自愿解散。但是，根据警方的说法，尽管正式解散，**但该运动的积极分子仍在地下进行非法活动。**该运动的另外两名被拘留者获准保释。至于 Chun，调查人员在他的个人帐户和电子钱包中发现了超过 600,000 港元 (77,400 美元) 的资产，并正在调查其来源。» (Тоні Чун – засновник радикального молодіжного руху Studentlocalism. Сепаратистське угруповання було добровільно розпущено 30 червня після того, як китайський парламент ухвалив новий закон про національну безпеку Гонконгу. Але, за даними поліції, незважаючи на офіційний розпуск, активісти руху продовжували нелегально діяти в підпіллі.

Ще двох затриманих з руху відпустили під заставу. Що стосується Чуна, слідчі знайшли активи на суму понад 600 000 гонконгських доларів (77 400 доларів США) у його особистих облікових записах та електронних гаманцях і з'ясовують їх походження.). Аби сформувані в реципієнта негативну оцінку діяльності Чуна, автори інформаційного повідомлення наводять відомості про те, що ця діяльність могла бути фінансована ззовні, про що свідчать знайдені на рахунках Тоні значні суми грошей, походження яких є невідомим.

Таким чином, сукупність наведених прикладів демонструє провідні лексичні засоби, які використовуються офіційною китайською пресою для формування відповідної тональності сприйняття сучасних гонконгських протестів. Можна відзначити, що ключовими з них є незаконність та насильницька природа протесту, відстороненість від нього звичайних людей, які хочуть не протестувати, а працювати, невдоволення з боку іноземних туристів, які після протестних акцій у аеропорту можуть втратити бажання відвідувати Гонконг тощо.

3.2. Характеристика тональності тексту новинного дискурсу китаємовних сайтів на синтаксичному рівні

Проурядова китаємовна преса активно поширює думку, що за протестами ховаються вороги Китаю, перш за все США з їх всемогутнім ЦРУ. Деякі кореспонденти звинувачують протестувальників у тероризмі, і навіть порівнюють їх з нацистами. Для цього вони послуговуються синтаксичними засобами витворення негативної тональності тексту новинного повідомлення.

На початку серпня 2019 року CCTV, Та Кунг Пао і Вен Вей По заявили про змову між США і протестами в Гонконзі, коли вони опублікували статті, в яких була фотографія американського дипломата, якого вони звинуватили в організації громадських заворушень.

Цей дипломат зустрічався у Гонконгу із лідерами Demosistō, включаючи Джошуа Вонга і Натана Лоу, та іншими продемократичними діячами,

включаючи Ансона Чана і Мартіна Лі. Та Гунг Пао також опублікував особисті дані про сім'ю дипломата, включаючи фотографії та імена її дітей і чоловіка.

Держдепартамент США засудив дії і дорікнув Китаєві за порушення Віденської конвенції. Морган Ортагус назвав китайський уряд «бандитським режимом» і сказав, що, як «китайська влада добре знає», дипломати кожної країни зустрічаються з представниками опозиції в рамках своєї роботи.

У матеріалі газети «Global Times» підкреслюється виключність справи Тоні Чуна для сучасної ситуації в Гонконгу: «淳成为第二位违反国家安全法的被告，该法可判处无期徒刑。在香港，还有一起针对 23 岁激进分子的案件的听证会。该激进分子在 7 月 1 日的抗议活动中将摩托车开进警察团。同时，他高举旗帜呼吁“香港独立”。被拘留者被控犯有恐怖主义和分裂主义罪。待判决» (Чун став другим звинуваченим у порушенні закону про національну безпеку, за яке передбачено довічне ув'язнення. У Гонконзі також проходять слухання у справі проти 23-річного активіста. Під час акції протесту 1 липня активіст в'їхав на мотоциклі в загін поліції. При цьому він підняв банер і закликав до «незалежності Гонконгу». Затриманим інкримінували тероризм і сепаратизм, вони очікують на винесення рішення). Попри масовість протестів, у порушенні закону про держбезпеку було звинувачено лише двоє людей, одним із яких є Чун. У статті наводиться приклад другого звинуваченого, який із закликами до незалежності Гонконгу атакував групу поліцейських. Таке зіставлення, на нашу думку, покликане переконати реципієнтів у серйозності правопорушення, вчиненого Чуном.

У матеріалі агенції «Сінхуа» наводиться інформація про прийняття китайським парламентом закону про забезпечення національної безпеки в Гонконгу. Завдяки цьому китайська влада прагне повернути повний контроль над ситуацією в бунтівному регіоні, у якому, за офіційною версією, спостерігається спалах сепаратистських і терористичних виступів: «6 月 30 日，全国人民代表大会常务委员会（中国国会）通过了一项确保香港国家安全的法律，该法律于去年开始大规模反政府行动，并定期升级为骚乱。根据北

京当局的说法，该法律旨在防止分离主义，恐怖主义，破坏国家政权和与外国势力勾结等罪行。它规定无期徒刑为死刑。目前，已有 20 多人涉嫌违反新法律而被拘留» (30 червня Постійний комітет Всекитайських зборів народних представників (КНР) прийняв закон про забезпечення національної безпеки в Гонконгу, який минулого року потонув у масових антиурядових акціях, які регулярно переростали в заворушення. За словами влади Пекіна, закон спрямований на запобігання таким злочинам, як сепаратизм, тероризм, саботаж державної влади та змова з іноземними силами. Він передбачає довічне ув'язнення як смертну кару. Понад 20 осіб затримано за порушення нового закону).

Пекінські державні ЗМІ звинувачують іноземні сили у втручанні до внутрішніх справ і підтримці протестувальників; звинувачення, в свою чергу, зазнали критики з боку обвинувачуваних і сторонніх спостерігачів.

Державні ЗМІ Китаю зображують протести як сепаратистські заворушення, організовані іноземними силами. Професор права в університеті Наньчан Хангконг був вирахований університетом і зазнав «**严**» (догани) після того, як його повідомлення в чаті, у яких він, як виявилось, висловив підтримку протестувальникам у Гонконзі, були оприлюднені в мережі.

Центральне телебачення Китаю висвітлювало захоплення LegCo 1 липня і заявило, що акція «засуджувалася людьми з усіх верств суспільства в Гонконзі». China Daily повідомила про контрдemonстрації 20 липня, наголошуючи на тому, що «**香港沉默的大多数人有充分的理由大声疾呼捍卫自己的家园**» (Мовчазна більшість Гонконгу має всі підстави виступити на захист своєї батьківщини).

Після 10 серпня, коли відбулися сидячі акції протесту, а також акції непокори в аеропорту, «Женьмінь жибао» поширила статтю через WeChat, що зображувала демонстрантів, як призвідників насильства. У статті говорилося, що суспільство Гонконгу закликає знову зробити місто безпечнішим, припинивши «**残酷的示威**» (демонстрацію насильства).

Китайські ЗМІ хвалили поліцію за «стримування» на наступний день після того, як 12 листопада був застрелений протестуючий в Сай Ван Хо, і вимагали від поліції більше «силових» дій. Китайські ЗМІ та користувачі мережі також назвали «героями» поліцію, зокрема, Лау Ча Кей, сержанта ділянки, який в липні спрямував свій дробовик на протестуючих в Квай-Чунг.

Під час блокади Гонконгського політехнічного університету, Ху Хіджін, головний редактор Global Times запропонував поліції за допомогою використання снайперських гвинтівок розстріляти демонстрантів, і що «如果暴徒杀人，警察不应该被追究法律责任» (Поліція не повинна нести відповідальність, якщо бандити вбивають). Ху засудив Harbour City і його власника Wharf Real Estate Investment після того, як були виставлені повідомлення, що забороняють доступ поліції в торговий центр.

Ху розкритикував оператора торгового центру за те, що той не «захистив» китайський прапор після того, як він був зірваний учасниками протесту, які згодом скинули його в море. Це призвело до онлайн-закликів бойкотувати торговий центр на Weibo.

Після того, як прапор був кинутий в море, Центральне телебачення Китаю розмістило на Sina Weibo повідомлення про те, що «中国的国旗有 1,4 亿的标准旗手» (Державний прапор Китаю має 1400 мільйонів прапороносців). Потім контрольована державою телекомпанія закликала користувачів мережі поділитися постом і оголосити себе «прапороносцем». Це привернуло увагу кількох гонконгських знаменитостей, включаючи Джекі Чана і Джордана Чана.

Державні ЗМІ повідомили, що система освіти Гонконгу прямо або побічно пропагує протести, пропонуючи покарання для вчителів, що підтримують протести і просуваючи моральну й національну освіту.

Китайські державні ЗМІ фальсифікували результати з місцевих виборів в Гонконзі 2019. 22 серпня Inkstone News повідомив, що «Женьмінъ жибао» і комсомол сприяли антинародним протестам. У грудні 2019 року Global Times

повідомила про мобільну гру під назвою Fight the Traitors Together, в якій гравці можуть бити гонконгських протестуючих і активістів, включаючи Джошуа Вонга і Натана Лоу, за допомогою різної зброї, такого як бейсбольні біти і шльопанці.

У серпні Twitter і Facebook опублікували рекламу, оплачену декількома різними державними ЗМІ Китаю, включаючи Сінхуа. Рекламна кампанія націлена на користувачів в Гонконзі з розміщенням «спонсорського» контенту в стрічці Twitter, негативно відгукуючись про протести і попереджаючи про економічні проблеми.

19 серпня в Твіттері було опубліковано оновлення про нові стандарти реклами: «将来，我们将不接受来自国家媒体的广告，这些广告受国家的财务或编辑控制» (Надалі ми не прийматимемо рекламу від державних ЗМІ, які підлягають фінансовому чи редакційному контролю держави). Крім того, CGTN оплатила більше десятка рекламних оголошень Facebook, орієнтованих на аудиторію в США. Facebook заявив, що продовжить просувати спонсоровану державою рекламу.

Повідомлення агенції «Сінхуа» містить інформацію про протест китайського МЗС стосовно дій британського МЗС відносно запуску спеціальної іміграційної програми, призначеної для жителів Гонконгу. У журналістському матеріалі міститься заклик до припинення маніпулювання довкола нестабільної ситуації в Гонконгу: «中方抗议英国决定对香港居民实行特殊移民计划。中国外交部特别行政区委员会在一份声明中说，伦敦应“立即纠正其错误»。(Китай протестує проти рішення Великобританії запровадити спеціальну іміграційну програму для жителів Гонконгу. Комітет спеціального адміністративного регіону МЗС Китаю заявив, що Лондон повинен "негайно виправити свої помилки".)

У повідомленні газети «Global Times» йдеться про запуск Великобританією особливого порядку візового режиму з Гонконгом: «10月22日，英國外交部發布了從2021年1月31日起為香港居民推出特別簽證計劃

的詳細信息，這將使他們及其家人有機會移居英國並將來成為該國公民。同時，不僅有效的 BNO 護照持有人將能夠利用這項創新。» (22 жовтня Міністерство закордонних справ Великої Британії оприлюднило деталі запуску спеціальної візової схеми для жителів Гонконгу з 31 січня 2021 року, яка дасть їм та їхнім родинам можливість іммігрувати до Великобританії та стати громадянами країни в майбутньому. При цьому нововведенням зможуть скористатися не лише власники дійсних паспортів).

У статті, опублікованій в Hong Kong Free Press, йдеться про те, що новий рейтинг «排名从第 18 位大幅下降，该城市在 2002 年编制该指数时下» (Рейтинг різко впав з 18 місця, яке місто посідало у 2002 році.). Академічна газета за травень 2020 року назвала протести «媒体驱动的黑帮运» (гангстеризмом, керованим ЗМІ) з великою кількістю фотожурналістів-любителів або громадян і зазначила демократичний потенціал масовізації гонконгської журналістики під час руху, але зазначила, що засоби масової інформації також в значній мірі ігнорували часте використання расових епітетів, епізодичне насильство проти китайців та інші фашистські і ксенофобні аспекти руху.

У редакційній статті журналу Reporters Without Borders за червень 2020 року критикувалося прийняття закону про національну безпеку Гонконгу, в якому генеральний секретар закликав демократичні країни світу вжити заходів для запобігання введенню Пекіном закону, який, за його словами, буде використаний як засіб судового переслідування журналістів. Reuters повідомило, що закон викликав побоювання серед вільних ЗМІ Гонконгу, що їх змусять замовкнути, і отримав відгомони кіберзлочинів Китаю.

У відповідь на арешт у серпні 2020 року продемократичного медіа-підприємця Джиммі Лая в статті The Conversation йдеться, що цей інцидент віщує невизначене майбутнє для решти незалежних ЗМІ на території. Арешт також викликав критику з боку Клубу іноземних кореспондентів Гонконгу,

голови Гонконгської асоціації журналістів та координатора азіатської програми Комітету із захисту журналістів.

У статті Asia Times від вересня 2019 року повідомлялося, що міжнародні ЗМІ за межами Китаю в переважній більшості симпатизують руху до такої міри, що підсилюють бажання китайського уряду контролювати Гонконг.

У звіті за грудень 2019 року політично прогресивної організації з нагляду за ЗМІ Fairness & Accuracy in Reporting (FAIR) говориться, що американські корпоративні ЗМІ непропорційно зосередилися на протестах в Гонконзі з метою цілеспрямовано зробити на них акцент, ігноруючи набагато більш жорстокі заворушення в усьому світі. Керрі Лам в інтерв'ю CNBC, а також у декількох повідомленнях китайських ЗМІ процитувала відомості, подані у звіті, як частину свого звинувачення в іноземній причетності до протестів.

В одній із наукових статей, опублікованих у травні 2020 року, західне висвітлення антиурядових протестів і їх вплив на західну політику описується як приклад медіатизації. У дослідженні згадується політичний орієнталізм західних ЗМІ, колоніальна спадщина Гонконгу і незграбне ігнорування протестів засобами масової інформації материкового Китаю як чинники появи співчуття і уваги, що приділяється гонконгським протестувальникам із боку західних ЗМІ.

Радіостанція RTHK у своєму інформаційному матеріалі підкреслює, що дії офіційного Лондона стосовно зміни візових правил, безперечно, спричинені загостренням ситуації в Гонконгу: «**签证规定的变化是由于北京通过了《香港国家安全法》。伦敦认为，这项法律行为威胁到香港居民的权利和自由，破坏了该领土的自治地位，并损害了联合声明关于移交条件的规定**» (Зміни у візових правилах пов'язані з ухваленням Пекіном Закону про національну безпеку Гонконгу. Лондон стверджує, що судовий позов загрожує правам і свободам жителів Гонконгу, підриває самоврядний статус території та підриває положення спільної декларації про умови передачі.).

У повідомленні агенції «South China Morning Post» йдеться про запуск спеціальної «гарячої лінії» поліцією Гонконга. «香港警方将在 11 月启动一条特别热线，以收集信息，以帮助执行新的国家安全法。政府消息人士说：“公众可能知道可能威胁到国家安全的活动以及犯罪嫌疑人或其活动。他们不会致电 999 提供此类机密信息。必须有适当的渠道。”他强调说，这也会对攻击者产生威慑作用，因为“耳朵和耳朵无处不在”。去年九月，香港警方开通了类似的热线，以收集反政府抗议运动的激进分子的数据和证据» (Поліція Гонконгу в листопаді запустить спеціальну гарячу лінію для збору інформації, яка допоможе забезпечити виконання нових законів про національну безпеку. Джерело в уряді повідомило: «Громадськість може знати про дії, які можуть загрожувати національній безпеці, а також про підозрюваних або їхню діяльність. Вони не будуть дзвонити в службу 999 з такою конфіденційною інформацією. Повинні бути відповідні канали». Зловмисники створюють стримуючий фактор, оскільки їх вуха є всюди». У вересні минулого року поліція Гонконгу запустила подібну гарячу лінію для збору даних і доказів від активістів антиурядового протестного руху). Підкреслюється, що небайдужі представники громадськості, що отримують доступ до певної інформації, яка може становити загрозу для національної безпеки, повинні мати особливий канал для її передачі урядовим силам.

Проаналізовані приклади містять сукупність усіх наявних синтаксичних засобів, що забезпечують формування негативного сприйняття реципієнтом протестів жителів Гонконга й Шанхая. За їх допомогою автори журналістських матеріалів відзначають, що у протестах беруть участь професійні революціонери та погромники, а звичайних китайців така деструктивна діяльність не цікавить, адже вона йде врозріз зі стабільністю країни та витворює негативне враження про Китай у туристів.

3.3. Засоби експресивізації новинного дискурсу у перекладацькому аспекті

Засоби масової інформації в значній мірі визначають норми мови і спілкування, і тим більше велика їх відповідальність за те, щоб ці норми відповідали усталеним культурним традиціям.

Найуживанішим засобом формування експресивного ефекту в матеріалах китайськомовної преси постає метафора. Найчастіше вона використовується в прямій мові політиків в якості вираження їх особистої оцінки, як засіб впливу на читача. Не можна забувати і про основну функцію метафори - робити текст більш барвистим і цікавим для розуміння. З такими ж цілями вживаються також і порівняння.

Зазначені нами функції частково відносяться і до інших засобів, що використовуються в китайськомовних новинних текстах. Епітети дозволяють журналістам надавати нові якості описуваних предметів і явищ. Анафора дозволяє позначити ключові аспекти у мові говорить, яким, як правило, є політик. Антитеза також володіє важливою роллю в газетному матеріалі, вона дозволяє протиставити думки кандидата позиції противника. Гіпербола дозволяє автору чи політику перебільшити незначні промахи його суперника, щоб погіршити ставлення до нього виборців. Іронія дозволяє принизити об'єкт, про який говориться, показуючи, що він далеко не такий, яким здається на перший погляд.

Текст розглядається в ряду опозицій: текст усний і текст письмовий, текст як мовленнєво-твірний процес і текст як реалізація мовних структур, текст як рівень мови і текст як рівень мовлення, текст і висловлювання, текст і речення, текст і дискурс. Текст стає об'єктом семантичного, граматичного, прагматично і комунікативно орієнтованого і когнітивного підходів, кожен з яких вносить свій внесок в розуміння тексту.

Будучи структурованою одиницею мови, текст характеризується наявністю:

1) загальних ознак, що виражають його сутнісні властивості як об'єкта аналізу;

2) типологічних ознак, притаманних не всім текстам, але текстам як представникам певних класів, типів, видів;

3) індивідуальних характеристик, притаманних окремим текстовим творам, що відображають їх своєрідність і оригінальність. Тобто текст розглядається як одиниця мови (текст взагалі), текст в системі таких же текстів (культурна маркованість, приналежність до певного літературного напрямку, жанру, приналежність до певного типу дискурсу) і текст як вираження індивідуальної авторської інтенції.

У китайськомовних новинних текстах зі стилістичної точки зору використовується найбільш неоднорідна лексика. Лексика повинна бути спрямована на загальне розуміння. У мові ЗМІ можливості письмової розмовної мови пов'язані зі спеціальною лексикою окремих галузей науки. У рекламних оголошеннях використовуються стилістично різноманітні лексичні одиниці як, наприклад, неологізми, іншомовні слова, засоби виразності, емоційна й експресивна лексика, для того щоб привернути увагу читачів і утримати їх інтерес [11].

На сучасному етапі розвитку мовлення мова ЗМІ досить часто використовує експресивну лексику. Таким чином засоби масової інформації відіграють значну роль у мовотворенні, адже потім дуже часто такі мовні засоби втрачають свою експресивність, стають поширеними і можуть стати частиною літературного стандарту. Особливо актуальною така лексика є у заголовках, оскільки вони виконують свої основну функцію – відразу кидається в очі і викликає інтерес у читача.

Поняття мовної експресії доволі широке. За визначенням це сукупність семантико-стилістичних ознак одиниці мови, які забезпечують її здатність виступати в комунікативному акті засобом суб'єктивного вираження ставлення мовця до змісту чи адресата мовлення, водночас експресивність може бути властивою одиницям усіх рівнів мови [11].

Також мові ЗМІ характерне використання розмовних і просторічних елементів мови. Завдяки цьому у мові ЗМІ межа між розмовно-побутовою мовою та художньою є досить розмитою.

Емоційно-забарвленими у мові преси можуть бути також і питальні та окличні речення, особливо риторичні питання. Опущення артиклів і допоміжних дієслів можна пояснити економією мовних засобів, що дуже важливо для мови газети [11].

Серед власне мовних і стилістичних особливостей мови ЗМІ, що включає використання словотвору і створення індивідуального стилю автора, можна назвати:

1) високий відсоток стійких і клішованих виразів, журналістські штампи, стандартні терміни і назви: 核张力; 受限信息; 谈判有望开始 (ядерна напруга; обмежена інформація; очікується початок переговорів);

2) наявність оціночних епітетів, прямих звернень до читача: 他们非常有礼貌; 所以不要惊讶听到 (Вони дуже ввічливі; тож не дивуйтеся);

3) насиченість реаліями суспільно-політичного і культурного життя, алюзіями і цитатами: 新大学; 牛津剑桥学院 (Новий університет; Кембриджський коледж);

4) використання ідіоматичної лексики, гри слів, каламбурів, прислів'їв і приказок: 全球化的人性面貌 (Людське обличчя глобалізації).

Практика показує, що в цілому китайськомовним ЗМІ властива певною мірою толерантність китайськомовної культури і прагнення до таблоїдності, евфемізації та політкоректності. В основі мовної коректності лежить бажання не образити, не зачепити почуття людей, зберегти їх гідність, здоров'я та життя. Таким чином ЗМІ намагаються віднайти інші слова та словосполучення замість тих, що обмежують права людини щодо расової та статевої приналежності, віку, здоров'я, соціального статусу тощо. Обумовленість високим рівнем соціальної культури і традиціями суспільної поведінки є специфікою китайськомовних ЗМІ.

Мова ЗМІ постійно підвищує рівень доступності викладу інформації, за рахунок використання синтаксичних конструкцій, що властиві розмовному стилю, а також за рахунок застосування лексичних одиниць, що також належать до розмовного стилю мовлення та містять сленг. Також в мові ЗМІ часто використовуються стилістичні прийоми, що забезпечують художню виразність тексту за рахунок лексичних засобів.

Розглянемо приклади використання перекладацьких трансформацій при передачі емоційно-експресивної лексики на матеріалі онлайн-видання BBC і його перекладних аналогів:

1) 竞争对手寡头鲍里斯·别列佐夫斯基和罗曼·阿布拉莫维奇最近在英国结束的旷日持久的法庭之争凸显了在俄罗斯非常阴暗的商业和政治气候下，要查明“事情的真相”是多么困难——格洛斯特大法官认为这一点 在她的判断中指出.

Завершена нещодавно у Британії напружена судова баталія між ворогуючими олігархами Борисом Березовським і Романом Абрамовичем показала, наскільки важко в таких справах «дістатися до суті» – особливо коли йдеться про загадковий і похмурий світ російського бізнесу і політики, що й зазначила суддя Глостер в своїй заяві.

Як видно із прикладу, при перекладі прикметника 阴暗的 перекладач послуговувався прийомом додавання шляхом застосування означень «загадковий і похмурий», які не є синонімами. Запропонований переклад лексичної одиниці є не зовсім вдалим, оскільки слово 阴暗的 означає «темний, похмурий» або ж «неясний, нечистий, сумнівний» і не має в собі значення «загадковий». Ймовірно, що друге слово-означення введене перекладачем до тексту свого перекладу для того, аби передати семантику підсилювального прислівника 非常, з метою позначення емоційного забарвлення слова, але в результаті додане слово внесло в текст семантику «загадковості». На нашу думку, найбільш доречним варіантом для використання в перекладі було б

слово «незбагнений». Обраний перекладачем вид перекладацької трансформації призвів до підвищення емоційності тексту.

2) 也许这就是冷战真正结束的方式：不是轰轰烈烈，而是一系列破坏个人生活并让两国看起来肮脏的琐碎政策争端.

Напевно, саме так закінчується холодна війна: не гуркотом салюту, а низкою дрібних суперечок, що руйнують життя людей, на тлі яких обидві країни виглядають жалюгідно і огидно.

При перекладі цієї статті перекладач удався до додавання для підвищення експресивності висловлювання. Так, слово 肮脏的 було перекладене з використанням лексичних одиниць жалюгідно й огидно. Обидва ці значення містяться в вихідному слові 肮脏的, хоча, можливо, більш доречним рішенням тут було б: і обидві країни поводяться ганебно. Очевидно, прийом емпатизації був застосований перекладачем неусвідомлено через наявність особистого ставлення до проблеми.

3) 国际收养贸易是一个阴暗的行业——美国作为一个仁慈的超级大国的概念如何经常与现实不一致的完美微观例子.

Усиновлення дітей в міжнародному масштабі – це сумнівний і нечистий бізнес, ідеальний приклад того, що уявлення Америки про себе саму як про доброзичливу і великодушну наддержаву дуже часто не відповідає дійсності.

У наведеному прикладі можна розглянути використання трансформації шляхом додавання при перекладі лексичної одиниці 仁慈的超级大国 (доброзичлива і великодушна наддержава) за допомогою слів доброзичливий і великодушний. Тут використовуються значення, що входять до складу семантики лексичної одиниці 仁慈, хоча переклад зазначеної лексичної одиниці більше тяжіє до значення доброзичливий, ніж великодушний. В результаті переклад підсилює експресивність і позитивну оцінку, що суперечить нейтральному стилю вихідного тексту. Дане рішення, ймовірно, зумовлене бажанням перекладача привернути увагу читача.

4) 如果它真的关心它的孩子，美国需要做的就是签署海牙公约并与其他已经这样做的国家合作，以确保其指令得到遵守，并在必要时收紧。

Якщо США дійсно думають і дбають про своїх дітей, їм достатньо підписати Гаазьку конвенцію і почати співпрацювати з іншими країнами-учасниками цього договору, забезпечуючи виконання своїх директив, а якщо необхідно, посилюючи їх.

У наступному прикладі шляхом додавання слово 关心 перекладається, як думає і дбає. В цьому випадку лексична одиниця думати (в значенні турбуватися) і піклуватися також передають лексико-семантичне значення дієслова 关心 і в перекладі використовуються для надання більшої експресивності, хоча по суті, таке подвоєння носить характер лексичної надмірності. Отже, аналізована трансформація привносить додатковий відтінок значення, який не міститься в тексті оригіналу, що в підсумку може вплинути на сприйняття тексту реципієнтом.

5) 没有我们想象的那么大的选举。

Не такі вже й важливі вибори.

У перекладі заголовка статті шляхом додавання частки вже перекладач знизив нейтральний стиль тексту оригіналу і в перекладі наблизив його до розмовного стилю. У перекладі заголовка статті створюється відчуття певної зневаги до виборів, якого ми не бачимо в тексті.

6) 也就是说，它会标志着美国外交政策和对世界的态度发生重大变化——还是其结果根本没有任何区别？

Чи призведуть вони до доленосних змін у зовнішній політиці США і відношення цієї країни до всього світу? Або вони нічого не змінять?

У статті про значимість виборів у США для перекладу слова 重大的 використовується слово доленосний. Слід відзначити, що слово 重大的 є звичайним словом, що не містить в своєму значенні належності до високого стилю і в значенні не має вказівки на визначення долі народу, в той час як слово доленосний належить до високої книжної лексики. Такий переклад

призводить до підвищення експресивності перекладного тексту, хоча у вихідному тексті стиль є нейтральним.

Проведене дослідження в черговий раз підтвердило, що не існує універсального рішення або єдиного способу перекладу для певного мовного явища. Особливо це стосується перекладу тексту, де перекладачеві необхідно здійснити міжмовну комунікацію. На розглянутих прикладах, що належать до мови медіа, видно, що перекладачі успішно застосовують найрізноманітніші перекладацькі трансформації.

В ході дослідження нами було розглянуто більше трьохсот випадків вживання лексичних стилістичних засобів створення експресивності, що використовуються в китайськомовних медіатекстах. Було виявлено, що найбільш частотними серед них є епітет (55%) і метафора (33%), основна мета їх вживання авторами – висловити позитивні, негативні і нейтральні конотації по відношенню до тієї чи іншої події. Значно менш уживаними виявилися гіпербола (8%), метонімія (4%). Схематично ця інформація представлена на рисунку 3.1.

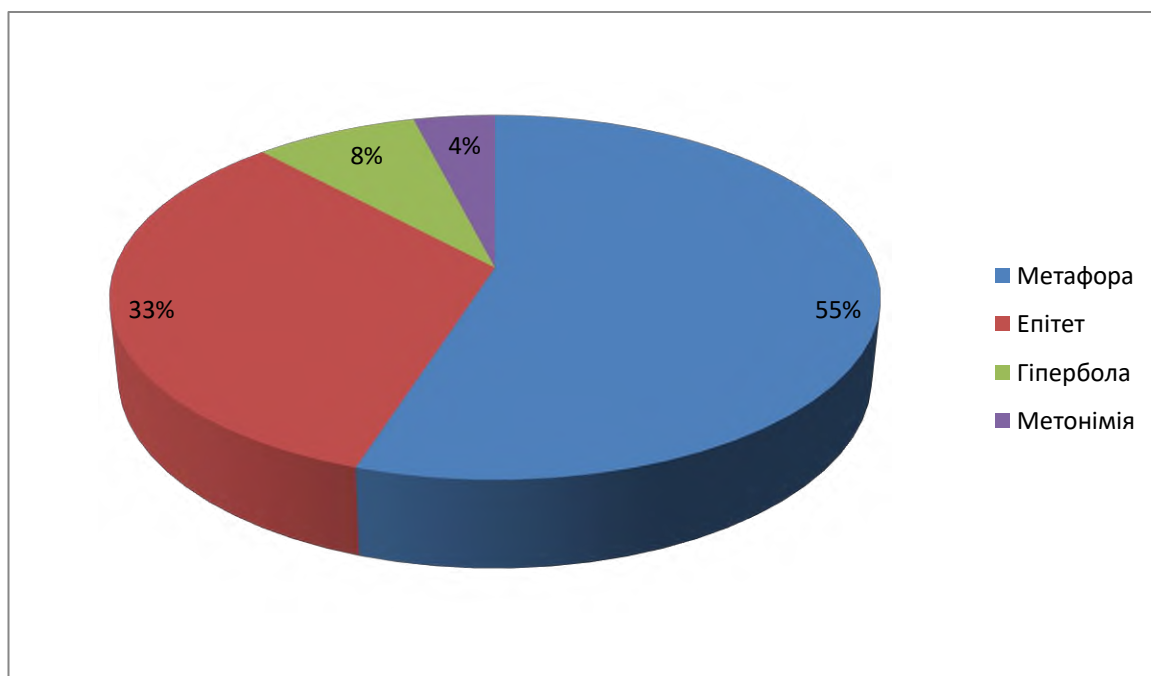

Рисунок 3.1. Стилістичні засоби створення експресивності

За підсумками дослідження було відзначено, що найчастотнішим за використанням способом перекладу експресивної лексики китайськомовних медіатекстів є модуляція. Із 350 проаналізованих випадків у 228 (65%) перекладачем було застосовано саме цей спосіб перекладу. Другим за частотністю способом перекладу стало калькування – воно представлене у 88 проаналізованих випадках (25%). Решта 10%, а саме 34 проаналізовані випадки, відзначаються застосуванням адаптації.

Схематично результати дослідження представлені на рисунку 3.2.

Рисунок 3.2. Найчастотніші способи перекладу експресивної лексики китайськомовних медіатекстів

Зокрема, крім модуляції, переклад був здійснений за допомогою калькування, що суперечить чинним рекомендаціям щодо перекладу мови медіатекстів. Проте, ми вважаємо такий переклад припустимим, перш за все, зважаючи на специфіку тексту. Крім того, більшість таких реалій нерелевантні для широкого контексту і тому не завдають значної шкоди національному колориту перекладного тексту. Хоча в цілому, найбільш уживаною трансформацією традиційно для перекладу медіатексту залишається модуляція, оскільки реципієнт не завжди володіє тим рівнем знань етнокультури мови перекладу, який достатній для повного розуміння іншомовного медіатексту, в деяких випадках перекладачі не вдаються до нього, адже значення багатьох реалій можна зрозуміти з контексту.

Висновки до розділу 3

Сукупність наведених прикладів демонструє провідні лексичні засоби, які використовуються офіційною китайською пресою для формування відповідної тональності сприйняття сучасних гонконгських протестів. Можна відзначити, що ключовими з них є незаконність та насильницька природа протесту, відстороненість від нього звичайних людей, які хочуть не протестувати, а працювати, невдоволення з боку іноземних туристів, які після протестних акцій у аеропорту можуть втратити бажання відвідувати Гонконг тощо. За їх допомогою автори журналістського матеріалу прагнуть переконати читачів, що у Гонконгу наразі відбувається щось надзвичайне, що потребує екстраординарних заходів для вирішення ситуації, що склалася.

Проаналізовані приклади містять сукупність усіх наявних синтаксичних засобів, що забезпечують формування негативного сприйняття реципієнтом протестів жителів Гонконга й Шанхая. За їх допомогою автори журналістських матеріалів відзначають, що у протестах беруть участь професійні революціонери та погромники, а звичайних китайців така деструктивна діяльність не цікавить, адже вона йде врозріз зі стабільністю країни та витворює негативне враження про Китай у туристів.

Найчастіше лінгвістичні маркери тональності китаємовного новинного тексту, що були залучені до аналізу в дослідженні, перекладають за допомогою модуляції. Це спричинене недостатністю володіння реципієнтами знаннями, що дозволяють повноцінно інтерпретувати етнокультурний зміст медіатексту, попри те, що окремі реалії наділені значенням, що можна дешифрувати з контексту.

Дещо рідше при перекладі маркерів тональності в китаємовному новинному повідомленні звертаються до можливостей калькування. Такий підхід, попри його суперечність чинним рекомендаціям медіаперекладу, може розглядатися як припустимий, адже семантика великої кількості реалій не може бути прочитана виключно із контексту, відтак, національний колорит

перекладного тексту не зазнає суттєвих втрат. На третьому місці за частотністю застосування при перекладі опиняється адаптація.

ВИСНОВКИ

У магістерському дослідженні були виділені та проаналізовані ключові лінгвістичні маркери тональності сучасних китаємовних новинних текстів. Особистий внесок автора роботи визначається здійсненням аналізом функційності 350 слів-маркерів позитивної, нейтральної й негативної тональності повідомлення в текстах китаємовних новин. 160 із них склали маркери позитивної й нейтральної тональності, 190 – маркери негативної тональності. Усього було проаналізовано 500 новинних текстів. Ключовий обраний дискурс – протести в Гонконгу та Шанхаї.

Ключові результати дослідження виокремлено нижче.

1. У ході дослідження було з'ясовано, що лінгвістичні маркери позитивної тональності китаємовних новинних повідомлень переважно використовуються в контекстах, пов'язаних із діяльністю владних структур, перемогами китайських спортсменів, відкриттями в науці й техніці, визнанням першості китайського способу життя й мистецтва на світовій арені тощо. Для КНР як для держави, що позиціонує себе в якості одного зі світових лідерів, подібні акценти є дуже важливими, тому автори новинних текстів постійно послуговуються відповідними лінгвістичними маркерами, що створюють позитивну тональність інформаційного повідомлення.

За підсумками дослідження було виокремлено основну та периферійну групи лексем та словосполучень, що є маркерами позитивної тональності в текстах китаємовних новин.

До провідних лексем та словосполучень, що складають основну групу маркерів позитивної тональності в новинних текстах, належать, зокрема: 生长 (зростання); 致富之道 (шлях збагачення); 冠军 (чемпіон); 最大 (найбільший); 最强大的 (найпотужніший); 新时代 (нова епоха); 受欢迎的 (популярний); 取得成功 (досягнення успіху); 世界领导地位 (світове лідерство); 最高的树 (вивчення китайської мови); 中国第一颗太阳探测器 (перший китайський сонячний зонд). Із 2020 року до маркерів позитивної тональності в новинних статтях додаються

також слова та словосполучення, що відображають успіхи в боротьбі з пандемією: 医生的英雄主义 (героїзм лікарів); 抗击疫情 (боротьба з пандемією).

Периферійну групу лінгвістичних маркерів, що формують позитивну тональність у китаємовних новинних текстах, складають лексеми та словосполучення, що інформують реципієнта про нові послуги, які надають китайські державні установи, а також відкриття чи відновлення роботи музеїв, національних парків, шкіл та окремих класів, збільшення поголів'я тварин, що перебувають під захистом держави тощо, віднайдення рідкісних представників флори та фауни тощо. До таких маркерів належать, зокрема: 开班 (відкриття нового класу); 国家公园的创建 (створення національних парків); 恢复旅游流量 (відновлення туристичного потоку); 施工完成 (завершення будівництва); 付得起的价钱 (доступні ціни); 改善学习条件 (поліпшення умов навчання); 罕见的穿山甲 (рідкісний панголін).

2. Було відзначено, що група нейтральних лінгвістичних маркерів тональності в китаємовних новинних текстах використовується передусім у контекстах, що передають поточну інформацію, яка не потребує додаткового ідеологічного акцентування. Зазначені маркери можна охарактеризувати навіть як латентно-позитивні, оскільки перелік подій поточної китайської дійсності в новинах також слугує для укріплення впевненості реципієнтів у правильності обраного місцевою владою шляху розвитку країни. Прикладами лексем та словосполучень, що є лінгвістичними маркерами нейтральної тональності в китаємовних новинних текстах, можуть бути: 文化遗产 (культурна спадщина); 国家保护 (державний захист); 旅游行程 (туристична поїздка); 一次同胞聚会 (зустріч співвітчизників); 文化外交官 (культурна дипломатія); 博士 (доктор наук); 博士 (органічне землеробство).

3. Зауважено, що лінгвістичні маркери негативної тональності в китаємовних новинних повідомленнях були найчастотнішими. Їх використання спрямоване передусім на витворення негативного образу осіб або організацій, країн чи окремих політиків, які, згідно з офіційною версією китайської влади, ведуть підривну чи шкідливу діяльність проти КНР. У цьому

аспекті найбільш промовистим є дискурс протестів у Гонконзі та Шанхаї, тексти із інформацією про які містили найбільшу кількість маркерів негативної тональності.

У ході дослідження в групі лінгвістичних маркерів негативної тональності новинного дискурсу було виокремлено провідні тематичні підгрупи:

1) маркери негативної тональності, пов'язані з протестною діяльністю: 暴力 (наси́льство); 装有点火混合物的瓶子 (пляшки із запалювальною сумішшю); 反叛者 (бунтівники); 施暴者 (призвідники насильства); 抗议者暴徒 (протестувальники-погромники);

2) маркери негативної тональності, пов'язані з порушенням закону та злочинністю: 火器 (вогнепальна зброя); 谋杀 (вбивство); 网络攻击 (кібератака); 袭击警察 (напад на поліцейських); 恐怖主义 (тероризм); 分裂主义 (сепаратизм);

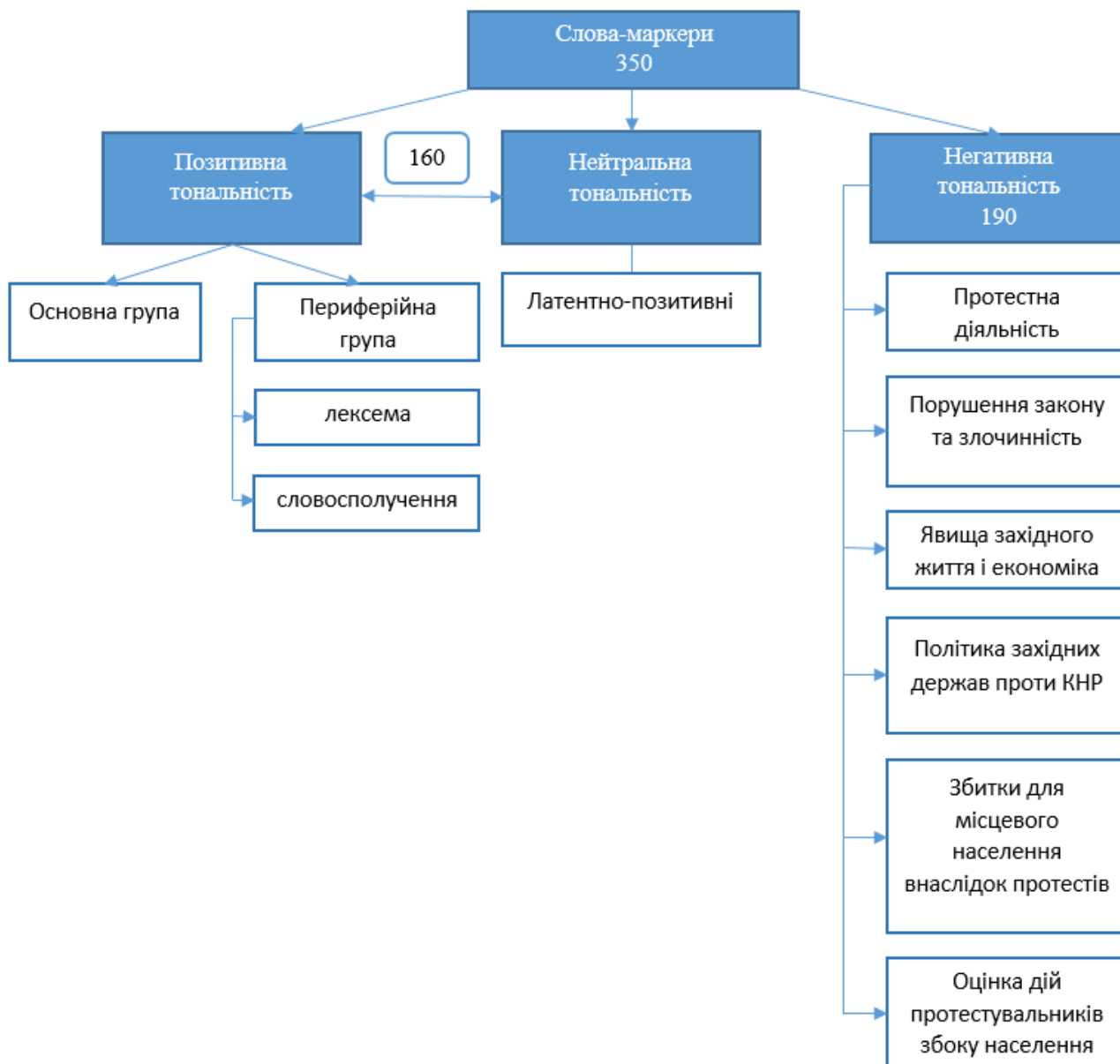
3) маркери негативної тональності, пов'язані з явищами західного життя й економікою: 通胀上升 (зростання інфляції); 使用童工 (використання дитячої праці); 社会经济问题 (соціально-економічні проблеми); 收入差距 (нерівність доходів); 警察暴力 (поліцейське насильство); 种族不平等 (расова нерівність);

4) маркери негативної тональності, пов'язані з політикою західних держав проти КНР: 压力政治 (політика тиску); 帝国世界观 (імперське світобачення); 战争 (війна); 侵略 (агресія); 国外融资 (іноземне фінансування); 弱小中国的愿望 (прагнення слабкого Китаю); 外国的影响 (вплив іноземних держав);

5) маркери негативної тональності, пов'язані зі збитками для місцевого населення внаслідок протестів: 造成损坏 (завдавати шкоди); 商业损失 (збитки для бізнесу); 吓跑顾客 (відлякування клієнтів); 破坏计划 (руйнування планів); 一体化进程的障碍 (перешкода для інтеграційних процесів);

6) маркери негативної тональності, що передають оцінку дій протестувальників із боку населення: 愚蠢的青年 (нерозумна молодь); 抗议不会导致任何结果 (протести ні до чого не призведуть). (див. Схему 2)

Схема 2.

4. За підсумками дослідження було виділено провідні способи перекладу засобів експресивізації текстів китаємовного новинного дискурсу. Було відзначено, що найчастотнішим за використанням способом перекладу експресивної лексики китайськомовних медіатекстів є модуляція. Другим за частотністю способом перекладу стало калькування. Решта проаналізованих випадків, відзначаються застосуванням адаптації.

Крім модуляції, переклад був здійснений за допомогою калькування, що суперечить чинним рекомендаціям щодо перекладу мови медіатекстів. Проте, ми вважаємо такий переклад припустимим, перш за все, зважаючи на

специфіку тексту. Крім того, більшість таких реалій нерелевантні для широкого контексту і тому не завдають значної шкоди національному колориту перекладного тексту. Хоча в цілому, найбільш уживаною трансформацією традиційно для перекладу медіатексту залишається модуляція, оскільки реципієнт не завжди володіє тим рівнем знань етнокультури мови перекладу, який достатній для повного розуміння іншомовного медіатексту, в деяких випадках перекладачі не вдаються до нього, адже значення багатьох реалій можна зрозуміти з контексту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ажнюк Л. Конфліктний медійний текст як об'єкт лінгвістичної експертизи. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. 2013. Вип. 27. С. 18-32.
2. Арешенков Ю. «Стиль» як категоріальне поняття стилістичної науки. *Науковий вісник Чернівецького університету / наук. ред. : Н.В. Гуйванюк*. Чернівці : Рута, 2001. Вип. 117–118 : Слов'янська філологія. С. 3–10.
3. Ачилова В. Парцеляція як один із прийомів експресивного синтаксису. *Учені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2011. Т. 24(63). № 2. С. 25–31.
4. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів : ПАІС, 2010. 336 с.
5. Белецька А. Пейоративна лексика як засіб впливу у політичному дискурсі. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1941>
6. Бергсон А. Сміх: Нарис про значення комічного. Київ: Дух і літера, 1994. С. 19.
7. Богатько В. Синтаксис і стилістика неповних речень у мові сучасної української періодики. Вінниця : Нова книга, 2010. 176 с.
8. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: семантичний, лексикографічний і функціональний аспекти: Монографія. Ніжин : Видавництво «Аспект-Поліграф», 2005. 552 с.
9. Вакуленко М. О. Методологічні засади вивчення наукової термінології. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2(2). С. 16–21.
10. Вакуленко М. О. Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2015. 361 с.
11. Гордієнко А. С. Лічильні слова як особливість китайської мови. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науковопрактичної конференції*

„Україна-Китай: діалог культур” та Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні тенденції сходознавства” (26-27 квітня 2016, 28- 29 квітня 2016, м. Полтава-Старобільськ) / за заг. ред. І.М.Чепурної ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Вип. 1. Старобільськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2016. С. 27-33.

12. Гриценко П. Ідіолект і текст. *Лінгвостилістика: об’єкт – стиль, мета – оцінка* : зб. наук. праць, присв. 70-річчю від дня народження проф. С.Я. Єрмоленко / відп. ред. : В.Г. Склярєнко. Київ, 2007. С. 16–43.

13. Гуань С. С. Проблемні аспекти класифікації англійських запозичень у китайській мові. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науковопрактичної конференції „Україна-Китай: діалог культур” та Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні тенденції сходознавства”* (26-27 квітня 2016, 28- 29 квітня 2016, м. Полтава-Старобільськ) / за заг. ред. І.М.Чепурної ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Вип. 1. Старобільськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2016. С. 39-47.

14. Деренчук Н. В. Особливості формування маніпулятивної стратегії в українському політичному дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук. Філологія*. 2012. № 38. С. 357–364.

15. Дідух Х. Ідіостиль як відображення авторської картини світу. *Філологічні науки. Риторика і стилістика*. URL: http://www.rusnauka.com/15_NNM_2012/Philologia/2_111114.doc.htm

16. Дмитрук О.В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англомовній комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000-2005 рр.): автореф. дис.канд. філол. наук: 10.02.04 / Нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ. 2006. 19 с.

17. Дойчик О. Я. Ідіостиль Джуліана Барнса у лінгвоконцептуальному вимірі: дис.... к. філол. н. : спец. 10.02.04. Германські мови. Івано-Франківськ, 2012. 240 с

18. Зірка В. В. Мовна парадигма маніпулятивної гри в рекламі : автореф. дис. д-ра філол. наук : 10.02.02 / НАН України. Ін-т. мовознав. ім. О. О. Потебні. К., 2005. 32 с.
19. Ільницька Л. Л. Особливості використання сугестивних та маніпулятивних технологій у сучасному англomовному політичному дискурсі. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2010. С. 115–125.
20. Ільченко А. Р., Руда Н. В. Явище парцеляції в китайській мові (на матеріалі китайської розмовної драми). *Китаєзнавчі дослідження*. 2022. № 2. С. 90-103.
21. Ільченко А. До проблеми ідентифікації та класифікації парцельованих конструкцій у творах жанру хуацзю. *Філологічні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 28–29 січня 2022 р. Одеса : Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2022. С. 93–96.
22. Козак С. В. Комунікативні стратегії як засіб маніпулятивного впливу в англomовних прес-релізах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. 2012. № 23. С. 68–70.
23. Костенко Н. В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики: [монографія]. К. : Центр вільної преси, 2003. 200 с.
24. Корнійчук Ю. Р. Маніпулятивний вплив у політичному англomовному дискурсі. *Студентські наукові записки*. Серія «Філологічна». 2009. № 2. С. 83–87.
25. Коткова Л. І. Ідіостиль, індивідуальний стиль і ідіолект: проблеми розмежування. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія : Філологічні науки. 2012. Кн. 2. С. 26–29.
26. Кочан І. М. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові : Монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 519 с.

27. Крейг Р. Інтернет-журналістика : робота журналіста і редактора у нових ЗМІ. К. : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. 324 с.
28. Кучерова О. О. Оповідна структура новинного дискурсу: оповідні характеристики та принципи побудови. *Наукові записки*. 2008. Т. 85. С. 75-77.
29. Лебедева Д. С. Фонетичні запозичення в китайській мові. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науковопрактичної конференції „Україна-Китай: діалог культур” та Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні тенденції сходознавства”* (26-27 квітня 2016, 28- 29 квітня 2016, м. Полтава-Старобільськ) / за заг. ред. І.М.Чепурної ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. Вип. 1. Старобільськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2016. С. 76-83.
30. Левченко Л. О. Психологічні особливості діяльності засобів масової інформації. *Людина і політика*. 2001. №2. С. 103-108.
31. Лекант П.А. Лінгвістика тексту в інтерпретації І.І.Ковалика. *Актуальні проблеми українського словотвору*. Івано–Франківськ, 1995. С.81–82.
32. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром’як, Ю. Ковалів та ін. К. : ВЦ «Академія», 1997. 752 с.
33. Ляшук А. М. Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов: Автореф. дис. канд. ... філол. наук: 10.02.17 / Київський нац. лінгвістичний ун-т. К., 2007. 22 с.
34. Мерзлюк Д. О., Янчук О. О. Семантичні особливості категорії результативності в сучасній китайській мові. *Китаєзнавчі дослідження*. 2022. № 4. С. 124-135.
35. Назар Р. Парцеляція як засіб експресивізації репортажу. *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. Серія «Лінгвістичні науки». 2012. № 14. С. 214–220.

36. Остроушко О. А. Лексичні трансформації при перекладі англійських інформаційних текстів українською мовою. К. :Філологічні студії, 2010. 208 с.
37. Переломова О. Мовний аспект ідіостилю Валерія Шевчука. URL: <http://dspase.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/31880/32-Perelomova.pdf>
38. Піронкова О. Ф. Соціокультурна гетерогенність новин в національному медіа просторі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». К., 2003. 15 с.
39. Ришкевич І. До проблеми ідіостилю автора в художній літературі. *Актуальні проблеми романо-германської філології* : матеріали III наук.-практ. семінару. Луцьк, 2014. С. 283–285.
40. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. С. 173.
41. Семенюк О. А. Ідіостиль автора як відображення його картини світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Т. 2. С. 82-85.
42. Семків Р. Самоусвідомлення, ідентичність та їх співвіднесеність із формами комізму в художній літературі: формулювання гіпотез. *Tertium non datur: проблема культурної ідентичності в літературно-філософському дискурсі XIX-XXI ст.* : колективна монографія. Київ : НаУКМА, 2014. С. 108.
43. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики]: монографія. К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с
44. Сіверченко К. В. Особливості тонів у китайській мові. *Збірник матеріалів VI Міжнародної науковопрактичної конференції „Україна-Китай: діалог культур” та Міжнародної науково-практичної конференції „Сучасні тенденції сходознавства”* (26-27 квітня 2016, 28- 29 квітня 2016, м. Полтава-Старобільськ) / за заг. ред. І.М.Чепурної ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені

Тараса Шевченка”. Вип. 1. Старобільськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2016. С. 102-107.

45. Сірінюк-Долгарьова К. Г. Глобальний новинний дискурс: тенденції функціонування англomовних інтернет-медіа : монографія. К. : ЦВП, Запоріжжя : ЗНУ, 2012. 183 с.

46. Сологуб Н. Поняття «індивідуальний стиль письменника» в контексті сучасної лінгвістики. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць / наук. ред. : Н.В. Гуйванюк. Чернівці : Рута, 2001. Вип. 117–118 : Слов’янська філологія. С. 34–38.

47. Ставицька Л. Про термін ідіолект. *Українська мова*. 2009. № 4. С. 3–15.

48. Ткаченко А.О. Індивідуальний стиль: феноменологія / типологія; динаміка / статика (на матеріалі творчості українських поетів 60–90-х років ХХ ст.) : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.06; 10.01.01. Київ, 1998. 36 с.

49. Тупиця О.Ю. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. Дрогобич : Посвіт, 2011. 120 с.

50. Ушкалов Л. Реалізм – це есхатологія : Панас Мирний. Харків : Майдан, 2012. С. 11–12.

51. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ: Вища школа, 1984. 169 с.

52. Чабаненко М. В. Інтернет-видання України: становлення та особливості розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики». Запоріжжя, 2010. 19 с.

53. Чічановський А. А. Новина в журналістиці: проблеми практичної політики. К. : Грамота, 2003. 48 с.

54. Шулінова Л. Аспекти ідіостилістичного аналізу. *Слов’янські мови і сучасний світ* : [зб. наук. пр.]. К., 2000. С. 25–33.

55. Шульц В. Новина. *Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія*. К. : Академія Української Преси, 2007. С. 502-537.

56. Шульц В. Процес комунікації. *Публіцистика. Масова комунікація: медіа-енциклопедія*. К. : Академія Української Преси, 2007. С. 619-646.
57. Big Chinese Dictionary. Luo Zhufeng. Shanghai: Shanghai Dictionary Press, 1994. 18676 p.
58. Beaugrande R. The story of Discourse Analysis. *Introduction to Discourse Analysis*. London: Sage, 1996. P. 35-62
59. Cook G. Discourse. Oxford: Oxford University Press, 1989. P. 1-19.
60. Crystal D. Text and discourse. *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Second edition. Cambridge: Cambridge university press, 1997. P. 116-117.
61. Dijk T. A. van. Discourse, context and cognition. URL: <http://www.discourse-in-society.org/teun.html>
62. Fairclough N. Critical discourse analysis in transdisciplinary research. URL: <http://www.ling.lancs.ac.uk/staff/norman/norman.htm>
63. Fraser B. What are discourse markers? *Journal of pragmatics*. 1999. 31. P. 931-952.
64. Grenoble L. A. Discourse Analysis. URL: <http://www.indiana.edu/slavont/SLING2k/postpapers/grenoble.pdf>
65. Hobbs J. The Problems of Discourse. URL: <http://www.isi.edu/hobbs/disinf-chap1/node2.html>
66. Huckin T. N. Discourse Analysis. URL: http://www.exchanges.state.gov/education/engteaching/publs/BR/functionalsec3_6.htm
67. Ifversen J. Text, Discourse, Concept: Approaches to Textual Analysis. *Kontur*, 2003. №7. P. 60-69
68. Meinhof U. Discourse. *The Blackwell Dictionary of Twentieth Century Social Thought*. Oxford: Blackwell, 1993. P.161-162.
69. Nunan D. Discourse analysis. Introducing. London: Penguin Books. P.1-9.
70. Stembrouck S. What is meant by discourse analysis. URL: <http://www.bank.rug.ac.be/da/da/htm>

ДОДАТКИ

Слова-маркери позитивної й нейтральної тональності повідомлення
в текстах китаємовних новин

Оригінал	Україномовний відповідник
文化遗产	культурна спадщина
社区形成	формування спільноти
首次	вперше
银牌	срібна медаль
冠军	чемпіон
一本书出版了	випущено книгу
假期	свято
标记	відзначати
庆祝	святкувати
最大	найбільший
最强大的	найпотужніший
得到正式认可的	ухвалено
国家保护	державний захист
旅游行程	туристична поїздка
假期	канікули
受欢迎的	популярний
生长	зростання
开花	цвітіння
盛大音乐会	гала-концерт
欣赏	висока оцінка
把火灭了	загасити пожежу
票房费	касові збори
超出	перевищувати
英雄	герої

救援人员	рятувальники
消防员	пожежники
精力充沛	енергійний
有进取心	ініціативний
渐进的	поступовий
行政人员	виконавчий
一次同胞聚会	зустріч співвітчизників
东方嘉年华	східний карнавал
新时代	нова епоха
年轻的	молодь
文化论坛	культурний форум
丰富的展览	багата виставка
传统文化	традиційна культура
文化外交官	культурна дипломатія
植物园开园	відкриття ботанічного саду
中华文明史	історія китайської цивілізації
中华人民共和国国旗	прапор Китайської Народної Республіки
农产品种植	вирощування сільськогосподарської продукції
农业	сільське господарство
博士	доктор наук
经济发展	розвиток господарства
古代文化	давня культура
文化区的发展	розвиток культурного району
сс	вивчення китайської мови
取得成功	досягнення успіху
养蜂业的发展	розвиток бджільництва
农民的成功	успіхи фермерів

世界领导地位	світове лідерство
世界自然遗产	всесвітня природна спадщина
世界自然遗产	об'єкт всесвітньої природної спадщини
国家公园	національний парк
显著成果	визначні результати
保护生物多样性	збереження біологічного різноманіття
中国速度	китайська швидкість
公式 1	Формула-1
种族	перегони
文化产品	культурний продукт
为假期做准备	підготовка до свята
贸易繁荣	торгівельний бум
最高的树	найвище дерево
罕见的穿山甲	рідкісний панголін
保护食品安全	захист продовольчої безпеки
医生的英雄主义	героїзм лікарів
重建	реконструкція
现代化	модернізація
投资	інвестиції
基金捐款增长	зростання внесків до фондів
义工	волонтери
抗击疫情	боротьба з епідемією
共识	консенсус
国家领导人	лідери країн
达成共同决定	досягнення спільного рішення
人道主义援助	гуманітарна допомога
促进国际关系	сприяння міжнародним відносинам

致富之道	шлях збагачення
派对团队	партійна команда
免于贫困	позбавлення від бідності
野生鸟类的保护者	захисник диких птахів
с	органічне землеробство
庆典	проведення урочистостей
教育	освіта
与贫困作斗争	боротьба з бідністю
加快消除贫困	прискорення знищення бідності
开新班	відкриття нового класу
金牌	золота медаль
获奖	завоювання нагороди
新邮票	нові поштові марки
中国新年	Китайський Новий Рік
旅游发展计划	план розвитку туризму
世界冠军	чемпіон світу
恢复	реставрація
快速发展	бурхливий розвиток
少爷	юний майстер
巨大的收获	величезний улов
旅游收入	прибутки від туризму
森林面积增幅最大	найбільше нарощення площі лісів
重大成就	вагомі досягнення
生态发展	екологічна розбудова
国家公园的创建	створення національних парків
亚洲第一家博物馆	перший в Азії музей
现代视觉文化	сучасна візуальна культура
摆脱贫困	вирватися з лещат бідності
纪念币	пам'ятна монета

飞机完美对接	ідеальне стикування літальних апаратів
空间	космос
黄金周	Золотий тиждень
旅行	подорожі
购物	шопінг
电影放映	кінопокази
创造力	творча сила
培养冠军	виховання чемпіонів
开公司	відкриття бізнесу
青年企业家	молодий підприємець
修道院被翻新	відремонтовано монастир
最具影响力的喇嘛教寺院之一	один із найвпливовіших ламаїстських монастирів
继续领先	продовжує лідирувати
创新	інновації
第一辆旅游列车	перший туристичний потяг
一个要遵循的例子	приклад для наслідування
中国专家	китайський експерт
提高竞争力	підвищення конкурентоспроможності
增加影响力	підвищення впливу
授予称号	удостоєний звання
增加投资	нарощення інвестицій
文化遗产	культурна спадщина
合作	співпраця
国外网红	зарубіжні інтернет-зірки
广泛的需求	широкий попит
教育投资	інвестиції в освіту

改善学习条件	поліпшення умов навчання
新技术	новітні технології
更新资料	оновлення інформації
太空科技节	фестиваль космічної науки і техніки
世界纪录保持者	світовий рекордсмен
自动化端口	автоматизований порт
恢复旅游流量	відновлення туристичного потоку
令人兴奋的学校生活	захоплююче шкільне життя
一个新发现	нове відкриття
海上景点	морські атракціони
滑雪假期	гірськолижний відпочинок
节日振兴	святкове пожвавлення
创意灯光秀	креативне світлове шоу
新的主意	нові ідеї
付得起的价钱	доступні ціни
科技世界的魅力	чарівність світу науки і техніки
中国第一颗太阳探测器	перший китайський сонячний зонд
自由行	безкоштовний проїзд
中国最大的 SUV 制造商	найбільший китайський виробник позашляховиків
施工完成	завершено будівництво
国家级旅游区	туристична зона державного рівня
国家级度假区	курортна зона державного рівня
卫星发射成功	успішний запуск супутників
新年快乐	привітання з Новим роком
庆祝活动的鼓励	заохочення до святкувань
国际中心	міжнародний центр
超过入学率	перевищення коефіцієнту зарахування

Слова-маркери негативної тональності повідомлення
в текстах китаємовних новин

Оригінал	Україномовний відповідник
暴力	наси́льство
火器	вогнепальна зброя
装有点火混合物的瓶子	пляшки із запалювальною сумішшю
升级	ескалація
谋杀	вбивство
夺走生命	забрати життя
局势恶化	погіршення ситуації
呼吸道病毒	респіраторні віруси
使用童工	використання дитячої праці
社会经济问题	соціально-економічні проблеми
收入差距	нерівність доходів
警察暴力	поліцейське насильство
种族不平等	расова нерівність
攻击中国	напади на Китай
人道主义局势恶化	погіршення гуманітарної ситуації
社会危机	соціальна криза
政治危机	політична криза
冲突	конфлікт
经济萧条	економічна рецесія
能源危机	енергетична криза
网络攻击	кібератака
核灾难的风险	ризик атомної катастрофи
虚假陈述	помилкові висловлювання
作战行动	бойові дії

战争	війна
责备	звалити провину
责备	звинувачувати
阻碍发展	завадити розвитку
造成伤害	завдати шкоди
武器走私	контрабанда зброї
违反贸易规则	порушення правил торгівлі
紧急状态	режим надзвичайної ситуації
批评	розкритикувати
强烈谴责	рішуче засудження
挑衅	провокації
抗议行动	протестні акції
袭击警察	напад на поліцейських
军事存在	військова присутність
恐怖袭击	терористична атака
恐怖活动	терористична діяльність
恐怖主义	тероризм
极端主义	екстремізм
极端主义者	екстреміст
通胀上升	зростання інфляції
命中任务	завдання удару
损失惨重	важкі втрати
威胁	загроза
军事威胁	військова загроза
帝国世界观	імперське світобачення
世界帝国主义	світовий імперіалізм
压力政治	політика тиску
经济制裁	економічні санкції
破坏国际法体系	підрив системи міжнародного права

不友好的国家	недружні країни
爆炸	вибух
射击	стрілянина
清算	ліквідація
恐怖组织	терористичне угруповання
禁止	заборона
审查制度	цензура
侵略	агресія
侵略者	загарбники
干涉主义者	інтервенти
资本主义社会	капіталістичне суспільство
施暴者	призвідники насильства
示威者	демонстранти
分裂主义	сепаратизм
分离主义者	сепаратисти
反叛者	бунтівники
危险的城市	небезпечне місто
危险动作	небезпечні дії
抗议行动	протестна акція
国外融资	іноземне фінансування
弱小中国的愿望	прагнення слабкого Китаю
干涉外国人的内政	втручання у внутрішні справи іноземців
美国干预	американське втручання
外国的影响	вплив іноземних держав
扰乱秩序	розхитування порядку
罪行	правопорушення
罪行	злочини
犯罪行为	злочинність

政治操纵	політична маніпуляція
反对势力	опозиційні сили
西方控制的组织	підконтрольні Заходу організації
攻击性行为	агресивні дії
造成损坏	завдавати шкоди
商业损失	збитки для бізнесу
戴面具的抗议者	протестувальники в масках
大屠杀	погроми
抗议者暴徒	протестувальники-погромники
恐惧	страх
吓跑顾客	відлякування клієнтів
仇恨	ненависть
仇外心理	ксенофобія
纳粹主义	нацизм
非法的	незаконний
暴力	насильницький
不愉快	неприємний
破坏计划	руйнування планів
无法飞往所需位置	неможливість вилетіти до потрібного місця
不可能和平地访问香港	неможливість спокійно відвідати Гонконг
阻塞机场	блокування аеропорту
死亡	смерть
一体化进程的障碍	перешкода для інтеграційних процесів
不理解	нерозуміння
愚蠢的青年	нерозумна молодь
对抗议的批判态度	критичне ставлення до протестів

抗议不会导致任何结果	протести ні до чого не призведуть
暴力升级	ескалація насильства
投资吸引力下降	погіршення інвестиційної привабливості
激进分子	радикальний активіст
挑衅性材料	провокативні матеріали
洗钱	відмивання грошей
收入来源不明	невідоме походження прибутків
破坏活动	деструктивна діяльність
外部资助的活动	діяльність, фінансована ззовні
游客不满	невдоволення з боку туристів
对普通人来说陌生的抗议活动	протести, що є чужими для звичайних людей
私生子	нелегітимність
美国外交官	американський дипломат
美国足迹	американський слід
内乱	громадські заворушення
亲民主政客	продемократичні політики
违反国家安全法	порушення закону про держбезпеку
呼吁港独	заклики до незалежності Гонконгу
袭击一群警察	атака на групу поліцейських
叛乱地区	бунтівний регіон
大规模谴责抗议活动	масове засудження протестів
反人民抗议	антинародні протести
经济问题	економічні проблеми
不承认中央政府	невизнання центральної влади
不稳定的情况	нестабільна ситуація
不确定的未来	невизначене майбутнє
仇外心理的表现	вияви ксенофобії

偶发性暴力	епізодичне насильство
反政府抗议	антиурядові протести
世界局势恶化	погіршення світової ситуації
世界普遍紧张	загальна напруженість у світі
军备竞赛	гонитва озброєнь
非外交谈判方法	недипломатичні методи переговорів
野蛮行为	варварські дії
建筑物上的黑色烟灰	чорна кіптява на будівлях
肮脏的帐篷	брудні намети
醉酒的抗议者	п'яні протестувальники
药物中毒	наркотичне сп'яніння
心理刺激	психологічна стимуляція
意识状态改变	змінений стан свідомості
不当行为	неадекватна поведінка
缺乏对外部刺激的感知	несприйняття зовнішніх подразників
袭击有孩子的母亲	напади на матерів із дітьми
老年人的不适	дискомфорт для осіб похилого віку
不尊重老年人	неповага до старших людей
抗议者使用刀具	використання ножів протестувальниками
抗议者抢劫商店	пограбування крамниць протестувальниками
煽动敌意	розпалювання ворожнечі
抗议策展人	куратори протесту
傀儡政府	маріонетковий уряд
不尊重国家象征	неповага до національних символів
焚烧中华人民共和国国旗	спалювання прапору Китайської Народної Республіки
袭警	напад на поліцейського

放火烧了一名警察	підпал поліцейського
对警察的暴力	наси́льство над поліцейськими
致命危险	смертельна небезпека
残酷的战士	озвірілі бойовики
对平民的袭击	напади на цивільних громадян
建筑物的破坏	руйнування будівель
街道上的路障	барикади на вулицях
阻塞交通	перекриття руху транспорту
对正常生活的威胁	загроза для нормальної життєдіяльності
轮胎冒烟	дим від покришок
抗议领袖的唯利是图	продажність лідерів протесту
美国政客的人渣	посіпаки американських політиків
抗议领袖缺乏独立性	несамостійність лідерів протесту
不愿意对话	неготовність вести діалог
不归路	точка неповернення
缺乏尊严	відсутність гідності
在西方价值观面前匍匐前进	плазування перед західними цінностями
道德准则的松动	розхитування моральних настанов
危险情况	небезпечна ситуація
不尊重父母	неповага до батьків
为集会付费	проплаченість мітингів
利用青年达到自己的目的	використання молоді у своїх цілях
危险的举措	небезпечні ініціативи
不愿建立共同的未来	неготовність будувати спільне майбутнє
看不到远景	нездатність бачити перспективу
不尊重人民的意志	неповага до волі народу

外部管理	зовнішнє управління
对国内形势的误解	нерозуміння ситуації в країні
无法达成妥协	нездатність досягнути компромісу
不愿谈判	неготовність домовлятися